

Gratia ad-
optionis si
consideretur
absolutè, sic
ad omnes
personas re-
fertur: si au-
tem consi-
deratur ut
quoddam do-
num speciale
erit co-
petit Spiritui
Sancto.

Ad tertium dicendum, quòd si confi-
deremus ipsam rem, quæ est gratia, ut est
quoddam donum datum gratis, & per
amorem, potest appropriatè, & speciali-
ter competere Spiritui Sancto, qui procedit
ut amor, & ut primum donum; & per
hoc potest patere solutio ad argumentum
quartum de Charitate, & de amore,
quia procedit ex eadem radice, & ex ea-
dem vi cum tertio.

DISTINCTIONIS X.

Partis Secundæ Principalis.

QVAESTIO SECUNDA

*De adoptione quantum ad ado-
ptatos.*

N hac quæstio-
ne sunt tres Ar-
ticipuli.

Primus. Vtrum
omnibus crea-
turis competat
adoptari.

Secundus. V-
trum Angelis

conueniat in filios adoptari.

Tertius. Vtrum Christus debeat dici
Filius Dei adoptiuus.

ARTIC. I.

*Vtrum omnibus creaturis competat
adoptari. Conclusio est ne-
gatiua.*

D. Thom. 3. p. q. 23. art. 3. Caiet. Sil. Med. Cabr. Aluar.
Suar. ibid. Ragusa 3. p. tom. 2. disp. 27.

SECUNDO quæ-
ritur de adoptione
quantum ad ado-
ptatos, cui compe-
tat adoptari, & vi-
detur, quòd compe-
tat omnibus crea-
turis. Nam Deus
dicitur pater noster, quia creat nos, iux-

ta illud Deuter. 32. *Nonne ipse est Pater
tuus, qui creauit te.* Sed hoc modo est
pater omnium creaturarum: ergo &c. Deut. 32.

Præterea. Hoc modo Deus creat quam-
libet creaturam, prout ex mera liberalita-
te communicat ei sua bona: sed hoc est
aliquem extraneum adoptare ex mera li-
beralitate sibi communicare sua bona:
ergo &c.

Præterea. Ex ipsa creatione Deus im-
primit homini imaginem suam, secundum
quam dicitur homo esse Filius Dei: sed
non aliter adoptatur, etiam loquendo de
homine puro, nisi prout fit Filius Dei:
ergo &c.

IN CONTRARIUM est: quia
non sumus filij Dei adoptiui, nisi per Spi-
ritum Sanctum; verum ratione creationis
non datur nobis Spiritus Sanctus, sed ra-
tione collationis gratiæ; non ergo cui-
bet creaturæ competit adoptari, quia
non qualibet creatura est susceptiua Spi-
ritus Sancti.

Præterea. Non possunt adoptari in-
filios, nisi qui sunt creati ad imaginem,
sed non in omni creatura inuenitur ima-
go Dei: quia in creaturis irrationalibus,
& multò magis in creaturis insensibilibus
non inuenitur imago, sed solum vesti-
gium Dei: ergo &c.

RESOLVTIO.

*Creatura irrationali non competit adopta-
ri, quia Dei filiatio eis competere non
potest, non enim ad imaginem Dei sunt
facta, neque gratiæ adoptionis sunt ca-
paces.*

RESPONDEO, quòd dum
quæritur, Vtrum omnibus creaturis com-
petat adoptari, dici debet, quòd non po-
test adoptari in filium, nisi is, cui potest
competere esse filium, sed infima filiatio
est in illis creaturis, quæ sunt ad imagi-
nem Dei. Huiusmodi autem creaturæ
sunt solum Angelus, & homo. Nam de
nulla creatura corporali dictum est, quòd
Deus fecit eam ad imaginem suam, nisi
de homine, iuxta illud Gen. cap. 1. *Facia-
mus hominem ad imaginem, & similitu-
dinem nostram: & sequitur, & præsit pi-
scibus maris, &c.* quasi dicat, quia ho-
mo Gen. c. 1.

mo factus est ad imaginem, & similitudinem Dei, quod non habet esse nisi per intellectum, & rationem, ideo dignum est ut præsit omnibus corporalibus creaturis. Homo ergo est in hoc honore, & in hac præsentia per intellectum. Et ideo si ab intellectu deficiat verificabitur de eo illud Psal. *Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis, &c.* Illi ergo tres modi filiationis superius tacti, quod Deus est Pater noster creatione quantum ad animam, factione quantum ad corpus, actione quantum ad vtrunque, possunt, & debent reduci ad vnum modum. Nam non est Pater noster creatione, factione, & possessione, nisi quia in nobis est imago, & similitudo eius, non autem est sic imago in alijs creaturis corporalibus, & ideo in præfato Cantico, cum prius dixisset Moyses: *Nonne ipse est pater tuus, qui creavit, fecit, & possedit te*, postea omnia ista reduxit ad vnum, dicens: *Deum qui te genuit, dereliquisti.* Omnes ergo creaturas alias corporales Deus creavit, sed hominem dicitur specialiter genuisse.

Redeamus ergo ad propositum, & dicamus, quod creaturæ procedentes à Deo sunt in quadruplici genere. Nam eundem, proprie loquendo, non sunt filij, nec hæredes, & istæ sunt omnes creaturæ infra hominem, vbi sunt quasi infinitæ species, & infinita genera. etenim sub homine sunt omnia genera volatiliū, piscium, bestiarum, & reptiliū, vegetabiliū, & inanimatorum. Talia autem non possunt dici filij Dei, sed vestigia Dei. Relucet enim in eis similitudo Dei, quasi in infimo gradu. & ideo dicuntur vestigia Dei, & propter eorum infinitatem dicitur in Job. cap. 11. *Forſitan vestigia Dei comprehendes?* infimus ergo gradus filiationis diuinæ in natura imaginis, vel in imagine naturaliter initiatur; sed secundus gradus in gratia perficitur: tertius & vltimus gradus in gratia consumatur. Secundum ergo primum gradum homo, vel Angelus potest dici filius Dei, quia est ad imaginem Dei factus, sed quantum ad secundum gradum, quando hæc filiatio est perfecta per gratiam, tunc homo, vel Angelus, non solum potest dici filius Dei, sed etiam Dei hæres. Igitur verba Apostoli ad Rom. 8. *Si autem filij,*

& hæredes, non debet intelligi de filiatione iniata per naturam, secundum quam sumus ad imaginem Dei: sed de filiatione perfecta per gratiam adoptionis, secundum quam sumus filij Dei adoptiui, & hæredes Dei: ergo secundum filiationem imaginis, per naturam iniatam, sumus filij Dei, sed non hæredes, quia hæreditas diuina non debetur nobis, nec Angelis per naturam, sed per gratiam. Quia si deberetur nobis, vel Angelis per naturam, nunquam aliquis homo, vel Angelus fuisset dānatus; per gratiam igitur adoptionis sumus filij Dei, in qua quis decedens nunquam damnatur. Benè ergo dictū est, quod primò per naturam filiatio, qua sumus ad imaginem Dei creati, initiatur; secundò per gratiam adoptionis huiusmodi filiatio perficitur, & tertio per gloriam consumatur, & satiatur, iuxta illud Psal. *Satiabor cum apparuerit gloria tua*, in qua videtur verificari dictum Augustini, dicentis in pluribus locis, præsertim in 1. de Trin. *Visio est tota merces.* Quod si absolute, & simpliciter concederemus, essemus nobis ipsis contrarij, quia alibi non in intellectu, sed in voluntate, non in cognitione, vel in aperta visione, sed in fruitione, & amore, posuimus perfectam felicitatem nostram: nam hoc est *frui*, secundum Augustin. *amorem inhaerere alicui rei propter se.* Tamen quia sunt substinenda dicta Sancti Augustini. Dicemus, quod visio est tota merces consequutiue, quia ad illam visionem apertam de necessitate consequitur tota merces, videlicet tota satietas nostra, iuxta illud Psalm. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* & tota fruitio, & tota inhaesio amoris nostri. Nam non potest esse, quod homo videat apertè tantum bonū, quantum est Deus, & non feratur omnino per dilectionem, & per amorem in tantum bonum. Dato tamen per impossibile, quod homo videret apertè tantum bonum, & non diligeret ipsum, non esset felix, sed miser, non esset satiatus, sed euacuatus, & vulgari- ter dicitur cum quis videt rem, quam non diligit, quod oculos suos odit videndo illam. Nulli ergo dubium est, quod in visione illa aperta erit tota merces consequutiue, quia non posset esse illa aperta visio, sine satietate voluntatis, & sine sum-

Hæreditas diuina non debetur Angelis, nec herminibus per naturam, sed per gratiam.

Psal. 16.

D. P. Aug. 1. de Trin. c. 6.

In 1. senten. dist. 1.

Frui quid sit.

Visio dicitur totam, cæces consequutiue.

Psal. 16.

Psal. 43.

Cur homo dicatur à Deo genitus.

Creaturæ à Deo procedentes sunt in quadruplici genere.

Job. c.

Primus gradus diuinæ filiationis in imagine naturaliter initiatur. Secundus in gratia perficitur. Tertius in gratia consumatur.

Rom. c. 8.

Nō erimus
beati, do-
nec dica-
mus, satis
est.

summa dilectione, & inhæfione per amo-
rem, quia non erimus beati, secundum
Augustinum, donec dicamus satis est. In
ipsa ergo satietate, & inhæfione per amo-
rem consistit principaliter felicitas, vel
beatitudo nostra.

Ad id ergo quod principaliter que-
rebatur, Vtrum omnibus creaturis com-
petat adoptari, patet solutio per iam di-
cta. Nam non competit adoptari in filium
nisi cui potest competere esse filius. cum
ergo creaturæ irrationali non facte ad
imaginem Dei, non possit competere esse
filium, nec esse susceptiuum gratiæ ado-
ptionis, non potest ei competere adoptari
in filium.

RESP. AD ARGVM.

Ad hoc vt
creatura
possit ado-
ptari, non
sufficit,
vt sic a
Deo per
creationem,
sed requiri-
tur vt sit ad
imaginem Dei
naturaliter
facta.

Comunica-
tio quorū
que honorū
non sufficit
ad adoptio-
nem: sed re-
quiritur di-
uina hære-
ditas, & hæ-
reditudo.

Ad adoptio-
nem nō suf-
ficit imago,
sed requiri-
tur gratia,
quæ perficit
naturā,
& facit fi-
lium Dei.

Pfal. 38.

Ad primum dicendum, quod etsi om-
ni creaturæ competat creari, & esse per
creationem à Deo, soli tamen creaturæ
rationali, vel intellectuali, competit di-
uina filiatio, quia sola talis creatura facta
est per intellectum, & rationem ad imagi-
nem, & similitudinem Dei. Nam, vt di-
ctum est, in alijs creaturis intellectu, &
ratione carentibus, non potest inueniri
imago Dei per naturam, vel similitudo
Dei per gratiam, sed solum reperitur in
eis quasi quoddam vestigium.

Ad secundum dicendum, quod com-
municatio quorumcunque bonorum non
sufficit ad adoptionem filiationis, sed
oportet, vt communicetur tali creatu-
ræ, sic adoptatæ in filium, hæreditas, &
beatitudo diuina, Nam de omnibus ado-
ptatis in filios verificatur illud Apostoli:
Si filij, & hæredes, quod creaturæ irra-
tionali non potest competere, vt sit susce-
ptiuum gratiæ adoptionis, & quod possit
esse particeps fruitionis diuinæ, & beati-
tudinis, & hæreditatis eius.

Ad tertium dicendum, quod ex ip-
sa creatione imprimatur homini, vt sit
imago Dei, sed non imprimatur ei ex hoc,
vt sit heres Dei, quia hæreditas Dei
non competit homini per naturam secun-
dum se, sed vt est perfecta per gratiam,
& ex hoc potest patere veritas Psalmi,
cum dicitur: *In imaginem pertransit ho-
mo, sed frustra cōturbatur*, quod verifica-
bitur de homine, quamdiu est in via: sem-

A per enim homo dum est viator, pertran-
sit, & percurrit tempus suum in imagine,
quia semper manet imago Dei in ipso.
Dato, quod frustrā turbetur, id est peccet:
hoc ergo verificatur, dum sumus in via,
sed post mortem, si decedamus sine gra-
tia, verificabitur illud Psalmi: *Imaginem
ipsorum ad nihilum rediges*. Nam secun-
dum Aug. Ex hoc anima est imago Dei,
quod eius capax, & particeps esse potest:
ad nihilum ergo reducit imago in ani-
ma post mortem hominis, si homo ille
decedat sine gratia, quia amplius anima
illa capax Dei, eius particeps esse non
potest.

ARTIC. II.

*Utrum Angelis conueniat adoptari in
filios. Conclusio est af-
firmatiua.*

SECUNDO queritur,
Vtrum ipsis Angelis hoc
conueniat. Et videtur,
quod non: quia eis, qui
sunt in domo Patris fami-
lias, non propriè competit
adoptari, sed hoc competit extraneis, qui
ex gratia in ipsam domum introducun-
tur; sed Angeli semper fuerunt in domo
Patris familias, quia semper fuerunt in
cælo empyreo: ergo &c.

Præterea. Secundum aliquos Angeli
fuerunt creati in gratia: ergo secundum
eos ex ipsa creatione fuerunt filij per gra-
tiam; nunquam ergo fuerunt, nisi filij,
talibus autem, vt videtur, non competit
adoptari: ergo &c.

Præterea, vt potest patere ex littera,
homines quia nascuntur natura filij ire;
ideo ex gratia fuerunt filij Dei, vel filij
adoptiui: sed Angeli nunquam fuerunt
filij ire; ergo &c.

IN CONTRARIUM est: quia
Spiritus Sanctus datur hominibus, ideo
dicuntur filij adoptiui: cum ergo hoc
competat Angelis, quod ipsi Angeli sint
susceptiui gratiæ Spiritus Sancti: er-
go &c.

Præterea. Secundum Augustinum 12.
de

de Ciu. Dei. cap. 1. *Homines beati sociabuntur Angelis, & facient unam, & eandem Ciuitatem cum Angelis*: sed hoc non est per naturam, sed per gratiam adoptionis: ergo &c.

RESOLVTIO.

Angelis, & hominibus competit adoptari, quia hereditatis aeternae dicuntur capaces, & non sunt Dei filij per naturam, sed per gratiam.

RESPONDEO, quòd cum tam Angelus, quàm homo facti sint ad imaginem Dei, oportet, vt tam Angelus, quàm anima rationalis possint esse participes, & capaces Dei, & quia omnes tales possunt adoptari in filios Dei, ideo tam Angelo, quàm animae rationali, vel tam Angelo, quàm homini per animam rationalem competit adoptari in filium Dei.

Propter argumenta tamen sciendum est, quòd adoptatio nihil aliud est, quàm suscipere gratiam adoptionis. Soli ergo illi repugnat esse filiū adoptiuum, qui est filius naturalis, in hominibus enim nunquam aliquis adoptat sibi in filium eum, qui est filius naturalis, sed solum eum, qui est extraneus, & qui per naturam non habet ius in hereditate, sed hoc habet per gratiam adoptionis, quia gratiosè Pater, ad quem spectat ius hereditatis, sibi eum adoptauit in filium: Solum ergo hoc requiritur per se quātum ad Dei Filios adoptiuos, vt non per naturam, sed per gratiam adoptionis fiat quis particeps beatitudinis, & hereditatis diuinæ. Quod ergo homines prius sint filij iræ per naturam corruptam in Adam, & postea sint filij adoptiuus per gratiam, hoc accidit adoptioni, quia si Adam non peccasset, non genuisset filios cum originali peccato, sed cum originali iustitia. Acceperat enim Adam à Deo, non tanquam singularis persona, sed tanquam caput omnium nostrum, quoddam donum, quod vocabatur originalis iustitia, per quod donum quandiu mens, vel ratio ipsius Adæ fuisset subiecta Deo suo superiori omnia inferiora fuissent subiecta sibi, idest rationi, tanquam suo superiori, ideo dicitur de Adam, quod non poterat peccare venialiter, nisi prius

Aegid. super iij. Sent.

A peccasset mortaliter. Nam nisi prius mens vel ratio se auertisset à Deo, quòd non poterat fieri, nisi per peccatum mortale, vires inferiores nunquam rebellassent rationi, per quarum rebellionem committitur peccatum veniale. Nam hoc est peccatum veniale, quando ratione non consentiente oritur inordinatio in inferioribus viribus. Et ideo cum tentamur secundum inferiores vires, non consentiente ratione, sed dissentiente, & contradicente, debemus tentationem illam ad gaudiū referre: Quia si est ibi aliquo demeritum: longè magis est de prouentu, & merito, iuxta illud Iacobi: *Omne gaudium existimate fratres, cum in varias tentationes incideritis*. Illud autem donū dicebatur iustitia, & dicebatur originalis. Dicebatur iustitia, quia iustum, & equum est, vt semper inferiora sint subdita superioribus. dicebatur originalis, quia per originem transfudisset illud donū in omnes suos posteros: sed Adam peccante, & ex hoc illud donum perdente, nō transfudit illud donum, scilicet originalem iustitiam in suos posteros, sed originale peccatum, quod est carentia originalis iustitiæ cum debito habendi eam. Diximus ergo, quòd hoc requiritur solum, vt aliquis non per naturam, sed per gratiam adoptionis fiat Dei filius: sed sicut potest contingere, & contingit in Christo ex nimia sua excellentia, quòd nō dicatur Dei filius adoptiuus, quia est eius filius naturalis, vel si est Dei Filius per gratiam in quantum homo, hoc non est per gratiam adoptionis, sed per gratiam vnionis, quia humanitas illa, per quam Dei Filius naturalis est homo, assumpra est in vnitatem personæ Dei Filij. Est ergo in Christo ex sua excellentia, quòd non debetur dici Dei Filius adoptiuus, sed Dei Filius per naturam. Et si in quantum homo, est Dei Filius per gratiam, vt iam diximus, hoc non erit per gratiam adoptionis, sed vnionis, vt in sequenti quæstione diffusius dicetur: Verum sicut Christus ex nimia excellentia non debet dici filius adoptiuus, sic omnes irracionales creature, siue sint sensibiles, siue insensibiles ex nimia infirmitate non possunt esse filij Dei adoptiuus, quia non sunt ad imaginem Dei: sed sunt quædam vestigia Dei. Et ideo, quia carent

O mente,

Veniale peccatum quomodo committatur.

Tentatio quando per eam facimus prouentum. 1. Iac. c. 2.

Iustitia originalis quare ita sit dicta.

Quid sit peccatum originale.

Quod Christus non dicitur Dei Filius adoptiuus, est propter eius excellentiam.

Creaturae irracionales ex nimia infirmitate non possunt in filios adoptari.

Notandum pro solutione argumentorum.

Ad adoptionem per se requiritur, vt adoptandus non sit hæres per naturam.

Si Adā non peccasset, genuisset filios cum originali iustitia.

Adā nō poterat peccare venialiter, nisi prius peccasset mortaliter.

mente, & ratione filij adoptiui Dei, & participes hæreditatis, & beatitudinis Dei esse non possunt. Cùm ergo non solum homines, sed etiam Angeli, & multò magis quàm homines, possint esse, & sint participes hæreditatis, & beatitudinis diuinæ, clarissimum est, quòd non solum homines, sed etiam Angeli dici debent filij adoptiui Dei,

RESP. AD ARGUMENTA.

Domus Dei duplex, Cœlum Empyreum, & diuina beatitudo: licet Angeli sint in illa, tamen non semper fuerunt in illa

Ad primum dicendum, quòd domus Dei, in qua inducuntur filij adoptiui, non debet dici Cœlum Empyreum tantum, vt communiter dicitur, & benè: sed ipsa beatitudo diuina, secundum quam Deus in seipso quiescit, & facit alios in seipso quiescere. In hac autem domo, non semper fuerunt Angeli. Nam etsi aliqui asserant fortè minus rationabiliter, quòd Angeli fuerunt creati in gratia, nulli tamen fuerunt tantæ dementiæ, vt dicerent ipsos fuisse creatos beatos.

stare dicta opinione, negatur, cõsequencia, quia et si nõ tempore, falsam naturam & origine Angeli prius fuisse non filij per gratiam, quã filij.

Sed opinio opposita est verior.

Ad secundum dicendum, dato, quòd vera esset illa opinio, quòd Angeli fuissent creati in gratia, adhuc non concluderet argumentum, quia etsi non tempore natura in eis præcessisset gratiam, præcessisset tamen eam origine naturali. Fuissent ergo Angeli secundum intellectum, & origine naturali, prius non filij per gratiam, quàm filij. Hoc ergo modo ab ipso principio creationis Angelorum, naturæ eorum superadditur gratia, & hoc modo fiunt filij adoptiui. Nobis tamen magis placet opinio communis, quòd non fuerunt creati in gratia. Sed cùm dixit Deus, fiat lux, & facta est, hoc fuit Angelus supposita gratia, per quam Angeli facti sunt lucidi, & mali per peccatum facti sunt tenebrosi. Cùm ergo Deus lucem corporalem diuisit à tenebris corporalibus, & diuisit lucem spiritualem, idest Angelos beatos à malis; vna diuisio figurauit aliam, quia omnia in figura contingebant illis, & quia populus erat rudis, figuratiuè per lucem, & tenebras corporales docebat eos Moyses de luce, & tenebris spiritualibus.

Aliquæ ad præteritum fuisse prius iræ filij, est per accidens.

Ad tertium patet solutio per iam dicta, quia accidit hoc adoptioni per gratiam, quòd adoptatus sit prius natura filius iræ,

A quia si non peccasset Adam, potuissemus adipisci gratiam, & tamen non fuisset natura filij iræ. Arguunt tamen aliqui, quòd Angeli non possunt esse filij adoptiui, quia ad eos non fuit facta missio in carnem, iuxta illud Apostoli ad Hebr. 2. *Nequaquam Angelos, sed semen Abrahæ apprehendit.* Sed ad hoc responderi potest, quòd licet ad Angelos non fuerit facta missio in carnem, fuit tamen ad eos facta missio filij in mentem. Et hoc sufficit ad hoc, quòd possint Angeli esse filij Dei adoptiui.

Obie 210.

Heb. c. 2.

Solutio, Ad Angelos non fuit missus Dei Filius in carnem, sed in mentem.

ARTIC. III.

Vtrum Christus debeat dici filius adoptiuus. Conclusio est negatiua.

D. Thom. 3. p. q. 23. art. 4. Caiet. Silu. Medina. Argent. 3. sent. d. 9. & 10. q. 1. ar. 3. Aluar. ad 3. p. q. 23. disp. 75 D. Bon. in 3. sent. d. 10. art. 2. q. 1. Rada 3. p. contr. cont. 5. art. 2. Scotus in 3. d. 10. q. 1. Ricchar. ibid. Dur. q. 2. Fauent. in 3. sent. d. 10. q. vnica disp. 23. Rag. ad 3. p. tom. 2. disp. 28. 29 & 30. Cabr. ad 3. p. q. 23. art. 4. disp. 1. & 2. Vasquez ad 3. p. q. 23. tom. 1. disp. 89. Val. ad 3. p. q. 23. tom. 4. punct. 1. Suar. ad 3. p. tom. 1. disp. 49. sec. 2.

TERTIO quæritur, Vtrum Christus debeat dici filius adoptiuus, & videtur, quòd sic, quia secundum Hilarium, loquentem de Christo: *Postestati dignitas non ammittitur, dum carnis humanitas adoptatur.*

D. Hilar. lib. 2. de Trin. à medio.

Præterea. Videtur, quòd nullum inconueniens sequatur, si Christus dicatur filius adoptiuus, nam propter hoc non sequitur, quòd Christus aliquando fuerit filius iræ, vel quòd Christus aliquando fuerit non filius, quia de Angelis dici potest, vt patuit, quòd sint filij adoptiui, cum nunquam fuerint filij iræ, sicut etiam secundum ponentes eos fuisse creatos in gratia, nunquam fuerunt Angeli, non filij: ergo &c.

Præterea. Illi sunt filij adoptiui, super quos requiescit Spiritus Sanctus, sed potissimè hoc fuit in Christo, iuxta illud Isa. 11. *Et requiescet super eum spiritus Domini, spiritus Sapientia, &c.*

Isa. 11.

Præ-

Præterea . Christus secundum quod homo est seruus : sed dignius est esse filium adoptiuum , quàm seruum : ergo multo magis Christus , secundum quod homo , est filius adoptiuus .

Præterea. Secundum August. in lib. de prædest. Sanctorum : *Ea gratia quicumque homo ab initio factus est Christianus , quâ gratia Christus factus est homo : sed homo ab initio factus est Christianus gratia adoptionis : ergo &c.*

IN CONTRARIUM est quod supra diximus de D. Ambrosio , qui voluit , & reuoluit totam Scripturam , & nunquâ inuenit Christum filium adoptiuum .

Præterea. Christus est Dei Filius naturalis , quia est ex natura Deus , ex Patre prodiens : sed filio naturali non debetur hæreditas per gratiam , sicut debetur filio adoptiuo : ergo &c.

RESOLVTIO.

Christus est Dei Filius , non per gratiam adoptionis , quia non est Deus adoptiuus , sed Deus verus : Dicitur autem Dei Filius per gratiam vnionis , quia ut homo , personæ diuini Verbi fuit vnitus .

D hunc tertium Articulum , in quo quæritur , Vtrum Christus debeat dici Dei Filius adoptiuus . Respondet Glossa super illo verbo ad Philip. 2. *Humiliauit semetipsum , factus Patri obediens vsque ad mortem , propter quod Deus exaltauit illum , & donauit illi nomen , quod est super omne nomen* , vbi cum primò assignasset ad expositionem præfatorum verborum . dicta August. & Ambrosij , postea ad concordiam reducens eos , ait præfata Glossa : *Caue qualiter intelligas virorum Illustrium Ambrosij , & Augustini vera præmissa , ne sibi contrariæ putentur* ; postea subdit : *Scito ergo quod est donatio naturalis , & est donatio gratuita ; naturali donatione dedit Pater nomen , quod est super omne nomen , Deo Filio , non homini , idest Christo , secundum quod Deus : non secundum quod homo , nec fuit aliud dare , quàm sibi æqualem generare , gratuita verò donatione dedit homini Christo , non Deo , quia Christus , non in quantum*
Aegid. super iij. Sent.

A *Deus , sed in quantum homo , per gratiam accepit nomen Dei , nec per gratiam adoptionis , sed per gratiam vnionis , ut non sit Christus adoptiuus Deus , sed Deus verus , cui flectitur omne genu .* Ex his autem verbis Glossæ clarâ patet solutio ad quæstionem quæsitam , cum quæritur , Vtrum Christus dici debeat Dei Filius adoptiuus . Nam cum Christus negetur Dei Filius per gratiam adoptionis , & cum concedatur Dei Filius per gratiam vnionis . Christus vt homo non adoptatus à Deo , sed vnitus personæ Verbi , qui est verus Deus , dictus est Dei Filius , non per gratiam adoptionis , sed per gratiam vnionis . Christus ergo vt homo , idest quantum ad hominem , vnitus est ipsi personæ Verbi , quæ non est Deus adoptiuus , sed Deus verus , & per naturam , non per gratiam , ei ergo *flectitur omne genu , Cælestium* , quantum ad Angelos bonos , & beatos : *terrestrium* quantum ad homines viatores , & *inferorum* quantum ad damnatos : omnes enim sciunt , & cognoscunt , quod illi homini per humanitatem vnità Verbo , & hoc modo sublimatam per Verbum , *donatum est nomen per talem vnionem , quod est super omne nomen* , scilicet nomen Deitatis . Specialiter ergo posuit exemplum de genuflexione , quia non aliter genuflectitur Regi , & purpuræ , qua indutus est Rex , sic non aliter genuflectitur , & honoratur Deus Verbû , & humanitas , qua est indutus Deus Verbum , immò lógè plus debet honorari humanitas , qua indutus est Deus Verbum per comparationem ad honorem exhibitû Deo , quàm purpuræ , qua indutus est Rex , per comparationem ad honorem debitum Regi : quia purpura , qua indutus est Rex , non propter hoc est assumpta in vnitatē personæ Regis , sed sic est indutus Deus Verbum humanitate , vt humanitas illa assumpta sit in vnitatem personæ Verbi . Rursus aliquâdo Rex exiit se purpura , qua exutus , nõ debetur purpuræ honor Regis , nec genuflexio Regia . Nõ cū non est Rex indutus , nullus genuflectetur illi purpuræ , vt aliàs superius diximus : sed humanitas Christi etiam quando partes humanitatis fuerunt separatæ ab inuicem , vt in morte Christi , quando anima fuit separata à carnē , Dei Filius semper fuit coniunctus vtrique , tam animæ , se-

Christus dicitur Dei Filius non per gratiã adoptionis , sed per gratiã vnionis

Quomodo nomini Christi flectatur omne genu.

Eadē adoratione adoratur Verbum , & humanitas assumpta

Dist. 9. pte totam.

D. P. Aug. in lib. de prædest. SS. c. 15. tom 7.

Glossa super illud ad Philip. c. 2.

eundem quam descendit ad inferna, quam carni, secundum quam iacuit in sepulchro. Debetur ergo humanitati Christi semper honor diuinus, tanquam indumento Dei, quo indumento nunquam exiit se Deus. Nam postquam assumpsit, nunquam dimisit, & nunquam se exiit.

Gratia ergo fuit, quod assumpsit humanitatem, sed non fuit gratia adoptionis, ut ex hoc esset secundum quod homo, Dei Filius adoptiuus, vel Deus adoptiuus, sed Dei Filius naturalis, & Deus naturalis.

RESP. AD ARGV M.

Authentia
D. Hilarij
est intelli-
genda per
similitudi-
nem, non per
proprieta-
tem. Val de
adoptione
Christi in
membris,
non in ca-
pite.

Ad primum dicendum, quod illa gratia vnionis aliquam similitudinem habet cum gratia adoptionis, quia sicut nullis precedentibus meritis, sed mera gratia, nos adoptat in suos filios; sic nullis precedentibus meritis in illa humanitate Deus illam sibi vniuit, & factus est homo, propter quam similitudinem forte Hilarius humanitatem vnitam Deo per gratiam vnionis vocauit adoptatam, cum congruentibus posset dici non adoptata, per gratiam, sed vnita per gratiam vnionis. Vel potest dici, quod Hilarius non loquitur de adoptione in Christo capite, sed in membris, de quibus nullum dubium est, quod membra Christi, id est boni homines Christiani sunt Dei filij adoptiui.

Negatur ar-
gumentum co-
sequencia, &
adprobatio-
nem negatur
exemplum
de Angelis,
quia dato
etiam quod
Angeli sin-
creati in
gratia, ad-
huc prius
natura, &
intellectu
intelliguntur
non filij
quam, filij
adoptiui.

Ad secundum dicendum, quod hoc inconueniens sequeretur, si Christus poneretur Dei Filius adoptiuus, quia cum filiatione non competat naturæ, sed supposito: humanitas enim non dicitur filius, sed suppositum ut homo; cum in Christo non sit nisi vnum suppositum secundum opinionem secundam, quæ sola est vera, & Catholica inter illas tres positiones supra positas. Natura ergo, vel intellectu, hac hypothese stante, illud suppositum Christi, quod est suppositum diuinum, aliquando fuisset non filius, vel non hæres, quod est falsum. Nam Angeli, dato, quod fuerint creati in gratia, natura, vel intellectu, fuerunt prius non filij adoptiui, & per gratiam additam naturæ fuerunt facti filij adoptiui.

Ad tertium dicendum, quod non est simile de alijs hominibus, & de Christo,

quia alij homines per spiritum inhabitantem in eis per gratiam acquirunt sibi de nouo ius in hæreditate diuina, sed Christus, qui est Dei Filius naturalis, per naturam habet ius in huiusmodi hæreditate, nec additur ei de nouo tale ius per habitantem spiritum.

Ad quartum dicendum, quod seruus importat subiectionem tantum, quam ob rem hoc posset concludere argumentum quod Christus in eo quod homo, & ut accipiens formam serui, esset minor Patre, id autem posset concedi secundum quod Christus est homo, iuxta illud: *Pater maior me est*: quatenus enim Christus est homo, Pater est maior eo, secundum Hilarium, sed ipse non est minor Patre. Nam cum Pater sit ingenuus, & non habeat Deitatem ab alio, sed sit fontana Deitatis, hoc est magnæ dignitatis in Patre. Propter quod potest dici maior Filio, sed Filius ex hoc non debet dici minor Patre, quia licet hoc sit dignitatis in Patre, non est tamen indignitatis in Filio, sed proprietatis. Et quia sic est dignitatis in Patre esse ingenuum, & non habere Deitatem ab alio, quod non est indignitatis in Filio, sed proprietatis: sic Filius in eo quod Deus, non est minor Patre, sed æqualis Patri, cum sit vnus Deus cum ipso. Christus ergo in eo quod homo non solum est minor Patre, sed etiam potest dici vacuus respectu Patris, iuxta illud Apostoli: *Exinaniuit*, id est euacuauit *semetipsum*, non formam Deitatis perdens, secundum quam est æqualis Patri, *sed formam serui accipiens*, secundum quam est minor, & quasi vacuus respectu Patris.

Ad quintum dicendum, quod locus D. Augustini intelligitur de similitudine quantum ad principium, non autem quantum ad terminum, quia sicut quilibet purus homo habuit gratiam sine meritis precedentibus, ita hic homo sine meritis habuit ut esset Christus, tamen non sic est respectu termini, quia Christus per gratiam vnionis, est filius naturalis, alij autem homines per gratiam habitualement sunt filij adoptiui, quem effectum non fecit gratia habitualis in Christo, cui ex naturali filiatione debebatur hæreditas æterna.

Non valet
similitudo
de alijs pu-
ris homini-
bus, & de
Christo,
quia illi per
inhabitanc
spiritum ac-
quirunt ius
in hæredita-
te diuinâ,
Christus ne-
quaquam,
quia habet
tale ius per
naturam.

Nō esse ab
alio est di-
gnitatis in
Patre, ideo
dicitur ma-
ior Filio:
sed esse ab
alio in Filio
nō est indi-
gnitatis,
sed proprie-
tatis, ideo
non dicitur
minor eo,
neganda est
ergo argu-
menti con-
sequencia.

DISTINCTIONIS X.

Pars Tertia Principalis

De prædestinatione Christi.

QVAESTIO VNICA.

OSTEA quæ-
ritur de tertio
principali, vi-
delicet de præ-
destinatione,
quantum ad
Christum. Cir-
ca quod quæ-
runtur duo.

Primò. Vtrum hæc sit concedenda,
Christus secundum quòd homo, prædesti-
natus est esse Filius Dei.

Secundò quæritur de prædestinatione
Christi. Vtrum talis prædestinatio sit ac-
cipienda quantum ad naturam, vel quan-
tum ad personam, vel quantum ad
vtrumque.

ARTIC. I.

*Vtrum Christus secundum quòd homo,
sit prædestinatus. Conclusio est
affirmatiua.*

D. Thom. 3. p. q. 24. art. 2. Caiet. Silu. Medina. Argent.
3. sent. d. 9. & 10. q. 1. ar. 4. Scotus in 3. d. 7. q. 3. Mayr.
ibid. D. Bon. in 3. sent. d. 7. art. 2. q. 3. Aluar. ad 3. p.
q. 24. disp. 76. Fauent. in 3. sent. d. 7. q. 3. disp. 19.
Rag. ad 3. p. tom. 2. disp. 31. Cabr. ad 3. p. q. 24. art. 2.
disp. vnica. Vazquez ad 3. p. q. 24. tom. 1. disp. 90. &
91. Val. ad 3. p. q. 24. tom. 4. punct. 2. Suar. ad 3. p. 10.
2. disp. 50. per totam.

D primum sic pro-
ceditur. Videtur,
quòd Christus, se-
cundum quòd ho-
mo, non sit præde-
stinatus. Nam,
quod competit ali-
cui homini in eo
quod homo, illud competit cuilibet ho-
mini; sed esse prædestinatum non compe-
tit cuilibet homini: ergo &c.

Aegid. super iij. Sent.

A Præterea. Effectus prædestinationis
conformat se ipsi prædestinationi: si ergo
Christus in eo quod homo esset prædesti-
natus esse Filius Dei: ergo vel esset præ-
destinatio falsa, vel oporteret, quòd
ista propositio esset vera. Christus in
eo quod homo, est Filius Dei, sed hoc
est falsum, quia Christus in eo quod ho-
mo est filius hominis, & in eo quod Deus
est Filius Dei: ergo &c.

B Præterea. Damascenus lib. 3. cap. 2. ait:
*Non dicimus hominem deificatum, sed
Deum humanatum*: sed esse prædestina-
tum cadit sub factione, & competit ei es-
se quid factum, & esse quid temporale:
si ergo Christus secundum quòd homo
esset prædestinatus, vt esset Filius Dei, vel
vt esset Deus, ita verificaretur, quòd ho-
mo ille esset Deificatus, & esset factus
Deus, sicut verificatur, quòd est huma-
natus, & est factus homo, quod videtur
Damascenus negare.

C IN CONTRARIVM est, ad
Roman. 1. de Christo: *Prædestinatus est
esse Filius Dei*. sed cum Christus non sit
nisi Deus, & homo: si prædestinatus est
esse Filius Dei, aut competit ei in quan-
tum Deus, aut in eo quod homo, non in
eo quod Deus, quia secundum Glossam
super hoc loco epist. ad Roman. *Prædesti-
natus est, &c. De eo, quod est semper, non
potest esse prædestinatio*. Cum ergo hæc
fuerit semper vera. Christus in eo,
quod Deus est Filius Dei: non potest hoc
cadere sub prædestinatione; ergo Chri-
stus in eo quod Deus, non est prædesti-
natus esse Filius Dei: ergo est sic præde-
stinatus in eo quod homo.

Gloss. super
Epist. ad
Roman.

D Præterea. Prædestinatio non est, nisi
quoddam diuinum propositum, non de
rebus æternis, sed de rebus temporalibus:
verùm nihil est temporale in Christo in
eo quod Deus, sed solum in eo quod ho-
mo: ergo &c.

RESOLVTIO.

*Supposito, quòd ly homo stet pro natura
humana, Christus secundum quòd homo
est prædestinatus: quia prædestinatio est
de re temporali, & in Christo nihil est
temporale secundum quòd Deus, sed tan-
tùm secundum quòd homo.*

RESPONDEO dicendum, quòd A Scripta communia hanc quæstionem sic explicant, vt semper prædestinatio importet antecessionem, in quo verum dicunt, & habent pro se Glossam ad Rom. 10. vbi dicitur: *De eo, quod est semper, prædestinatio esse non potest*. Procedunt autem vterius Scripta communia, quòd si prædestinatio importat semper antecessionem, ergo semper quantum est de se, includit quandam factionem, quia omne quod est, postquam non fuit, dicitur esse factum. In tantum ergo aliquis dicitur esse prædestinatus, in quantum B est præuisus à Deo fieri Beatus: ergo quoddam fieri, & quandam factionem importat prædestinatio: sed fieri, & factio semper sunt respectu termini, & semper competunt ei, quod non est actu tale, & ideo non fit album, quod est actu album, sed quod est albabile, & potentia album. Terminus autem prædestinationis Christi est gratia vnionis cum Deo. Nam Christus est Filius Dei, non per gratiam adoptionis, vt dictum est, sed per gratiam vnionis. Concludunt ergo Scripta communia, quod cum prædestinatio semper includat factionem, & quoddam fieri, & quod non fit, non est, & ita hæc est vera: Christus secundum quòd homo est prædestinatus; & tamen hæc est falsa: Christus secundum quòd homo est prædestinatus esse Deus.

Sed hæc verba sunt multum intricata, & videntur discordare à verbis Apostoli ad Roman. cap. 1. qui cum prius dixisset: *Ante promiserat per Prophetas suos de Filio suo, quòd factus est ex semine David, secundum carnem*, idest, factus est homo. Postea subdit: *qui, idest, qui homo, prædestinatus est esse Filius Dei in virtute*, idest in illa eadem virtute, & potentia, quam habet Pater: Si ergo Christus homo prædestinatus est esse Filius Dei, non adoptiuè, sed in virtute, idest in illa eadem virtute, & potentia, quam habet Pater. cum talis sit verus Deus, quia non potest habere illam eandem virtutem, & potentiam cum Patre, nisi esset vnus, & verus Deus cum Patre, illud quod Scripta communia negant, quod hæc est falsa, Christus, secundum quòd homo, est prædestinatus esse Filius Dei, & quod

Scripta communia dicunt, hanc esse falsam, Christus secundum quòd homo, est Deus. Dicitur debet, quòd est vt sic, & est vt non. Nam in Christo est vnum tantum suppositum, in quo sunt hæc duæ naturæ, diuina, & humana. Cum ergo dicitur, quòd Christus, in quantum homo, vel secundum quòd homo, est Deus, ly homo, vel potest stare pro natura, vel pro supposito: si stat pro natura, sic est falsa, quòd Christus secundum quòd homo, idest, secundum quòd habet naturam humanam, est Deus, quia secundum quod habet naturam humanam, est Deus, & homo, & non Deus tantum: sicut secundum quod habet naturam diuinam est Deus, & non homo: sed si ly, *secundum*, reduplicet suppositum ipsum, cum idem sit suppositum, quòd est Deus, & homo, & quòd habet vtramque naturam, diuinam, & humanam, si ly homo stat pro supposito, sic est vera, quòd Christus secundum quòd homo, est Deus, & è conuersò, quia est suppositum, quod est simul Deus, & homo, & hoc modo, ratione suppositi, verificantur verba Apostoli dicentis: *Dei Filius factus est ex semine David secundum carnem*, idest factus est homo, qui homo, vel qui Christus, secundum quòd homo, prædestinatus est esse Filius Dei, & esse Deus, quia vnum, & idem suppositum in Christo est Deus, & homo. Referendo ergo hoc ad suppositum, Christus, secundum quòd homo, prædestinatus est esse Deus. Hoc est ergo, quod August. dicit, vt alias retulimus 1. de Trinit. cap. 13. *Talis fuit illa susceptio carnis in Christo, quòd Deum faceret hominem, & hominem Deum*.

Propter argumentum tamen sciendum, quòd quælibet loquutio habet suam proprietatem. Nam alia est proprietas loquutionis expressa per hoc verbum, *sunt*, es, est, vel expressa per esse: & alia proprietas loquutionis expressa per fieri, vel factum esse, & alia expressa per prædestinari, vel prædestinatum esse. Nam quantum ad proprietatem loquutionis expressæ per esse, sufficit sola vnitas rerum in eodem supposito, vel vnitas naturarum. Vnde hæc est vera, & propria, quòd Deus est homo, & è conuersò. Cum ergo natura diuina, & humana sint in vno, & eodem

Opinio D. Thom.

Quod habet esse, postnò esse dicitur factum.

Prædestinatio importat quandam factionem.

Terminus prædestinationis Christi est gratia vnionis cum Deo.

Contra præfatam opinionem.

Ad Rom. cap. 1.

Rom. c. 1.

D. P. Aug. 1. de Trin. c. 13, tom. 3.

Notandum pro solutione argumentorum.

eodem supposito, vel in vna, & eadem. A persona, quia in quocunque supposito, vel persona est natura diuina, oportet, vt sit Deus, & in quacunque humana oportet, vt sit homo, ita est propria loquutio, & vera, quòd Deus est homo, sicut è conuersò, quòd homo est Deus, & ad hoc vadit dictum August. *talis fuit illa susceptio*, scilicet carnis, vel humanitatis, siue humanæ naturæ, quòd *Deum fecit hominem esse, & hominem Deum*. Sed si huiusmodi loquutiones non exprimentur per esse, sed per factum esse, semper illud, quod est prius, dicitur fieri, quod est posterius, & non propriè è conuersò, quia prius est substantia, natura, vel origine, & postea dicitur illa substantia qualis, vel quanta. Immo Philosophus vult 7. Metaph. quòd *Substantia est prior accidente*, quod verum est, quantum ad substantiam materiæ, & specialiter in generatione, & corruptione; secus est de alteratione, vel de alio motu. Nam vt 1. de Gene. dicitur proprium subiectū generationis est hyle. Secundum ergo proprietatem loquutionis, hæc propositio: Deus est factus homo: est magis propria, quam sua conuersa, homo est factus Deus, cum prius fuerit Deus, & postea homo. Et hoc innuunt verba Damasceni attendentis proprietatem loquutionis, *Non dicimus hominem Deificatum*, idest factum Deum, *sed Deum humanatum*, idest factum hominem.

Aduertendum tamen, quòd hoc, quòd dictum est de hoc participio, *factus*, quod est magis propria ista propositio: Deus est factus homo, quam sua conuersa, homo est factus Deus, ratione prioritatis, quia propriè loquendo, quod est prius, fit quod est posterius, non è conuersò; tamen hoc participium, *factum*, in neutro genere sumptum, non dicit ordinem subiecti ad prædicatum, vel ordinem partium loquutionis ad inuicem, sed notat conditionem totius loquutionis secundum se. Et ad hoc possunt referri verba Augustini, quòd talis fuit illa assumptio, vt per eam factum sit, in neutro genere, quòd Deus sit homo, & è conuersò, propter quod si non est ita propria in genere masculino, homo factus est Deus, sicut è conuersò: In neutro ta-

men vtraque potest dici propria, videlicet: factum esse, vt Deus sit homo, & è conuersò. Sed si huiusmodi loquutiones exprimentur per prædestinari, vel per prædestinatum esse, tunc in huiusmodi loquutionibus semper requiritur prioritas diuini propositi, vel diuinæ prædestinationis ad rem prædestinatam, non quæcunque, sed illa prioritas, quæ est inter æternitatem, & tempus, quia semper prædestinatio est æterna, & semper est de re temporali. Ideo dicitur in Glossa ad Rom. *De re, quæ est semper, non potest esse prædistributio*. Cum ergo in Christo secundum quòd Deus, nihil sit temporale, sed solum quid temporale in Christo est ipsa humanitas, & ea, quæ se tenent ex parte humanitatis, vel quæ competunt Christo, secundum quòd homo, & ideo Christus secundum quòd homo, vel secundum quòd factus est homo, dicitur esse prædestinatus, quia non ab æterno fuit homo, sed in tempore, nec ab æterno Deus fuit factus homo, sed in tempore, iuxta illud *Homo in fine temporum*, & iuxta illud: *Vergente mundi vespere*: Et per hæc patet solutio ad quæstionem propositam, quòd Christus secundum quòd homo, est prædestinatus fieri Filius Dei, non adoptiuus, sed in virtute. Secundum autem quòd Deus, absolutè loquendo, non est prædestinatus, quia hoc fuit ab æterno, nullum autem æternum, secundum quòd huiusmodi, vel absolutè loquendo, cadit sub prædestinatione. Dicimus autem, absolutè loquendo, quia Deus secundum quòd Deus, non potest cadere sub prædestinatione: cum hoc fuerit ab æterno, sed Deus in eo, quod factus homo, potest cadere sub prædestinatione, quia hoc non fuit ab æterno, sed in tempore.

RESP. AD ARGUMENTA.

Ad primum respondent dicta communia, & dicunt, quod competit alicui in eo quod homo, competere omni homini, verum quidem esse, si ei hoc competit ratione speciei, si autem hoc competit ei non ratione speciei, sed ratione materiæ particulatæ, vt est in proposito, quia ratione naturæ humanæ particulatæ in Christo, competit ei, vt sit prædestinatus

Prædestinatio est æterna, sed est de re temporali.

Glossa.

Arist. 7. Metaph. c. 2.

Arist. 1. de Gen.

D. Damasc.

Nota de hoc participio factus, in masculino, & factum in neutro genere.

Solutio D. Thom. in 3. sent. dist. 19. q. 1. art. 1. vltimus 3. in respons. ad 1.

tus esse Filius Dei, non est verum, quòd competat omni homini. Videntur ergo Scripta communia hoc ipsum intendere, quòd Christus in eo quod homo, non est Deus, vel non est Filius Dei, sed in eo quod hic homo. Nos autem hunc modum, & hunc intellectum probauimus supra, quòd Christus, vt homo, habet naturam humanam, & vt hic homo, habet hanc naturam humanam. Christus verò est Deus, vt habet naturam diuinam, non vt habet humanam naturam. Dicimus ergo, ad argumentum propositum respondendo, quòd hoc dictum, Christus in eo quod homo, est prædestinatus esse Filius Dei, assertum est per differentiam ad Christum in eo quod Deus, quia absolute loquendo, cum Christus sit Deus, & homo, & semper fuerit Deus, non autem semper fuerit homo, & de re, quæ semper est, non possit esse prædestinatio, vt patet ex Glossa ad Rom. I. super illo verbo, *qui prædestinatus, &c.* Ideo patet veritas huius loquutionis, quòd Christus in eo, quod homo, est prædestinatus, non autem in eo, quod Deus, &c.

In allata
propositio-
ne ponitur
ly in eo
quod homo
ad differen-
tiam Christi
in quantum
Deus, quo-
modo ei nõ
competit
prædestina-
ri, cũ Deus
semper fue-
rit.

Aliorum so-
lutio.

Solutio Ae-
gidij.

Ly homo in
adducta pro-
positione
dupliciter
considerari
potest, vel
pro natura,
vel pro sup-
posito: si
stat pro na-
tura, sic est
falsa propo-
sicio, si verò
stat pro sup-
posito, sic
est vera.

Ad secundum autem, quòd effectus prædestinationis respondet conformiter ipsi prædestinationi. Respondent dicta communia, quòd quantum ad rationem prædestinationis, effectus non correspondet conformiter ipsi prædestinationi, quia prædestinatio est æterna, effectus autem est temporalis, sed effectus conformatur se prædestinationi secundum varietatem ipsius effectus. Cùm ergo sit falsa hæc, quòd Christus in eo quod homo sit Deus, non potest talem intellectum propositio habere. Possimus autem nos aliter soluere, quia ista solutio non quietat intellectum. Cum ergo dicimus, quòd Christus in eo quod homo est prædestinatus, esse filius Dei, ly homo, vel stat pro natura, vel pro supposito, si stat pro natura, sic est falsa, quia Christus in eo quod homo, idest, vt habet naturam humanam, non est Deus, sed prout habet naturam diuinam, est Deus. Si verò ly homo stat pro supposito sic est vera; quia licet alia sit natura, per quam Christus est homo, & Christus est Deus, vnum tamen idem est suppositum, quod est homo, & Deus, & è conuersò, & hoc fuit ab æterno præuisum, & præordi-

natum de Christo, sed non poterat hoc esse de Christo, vt erat Deus Verbum, quia hoc erat ab æterno, de re autem, æterna non potest esse prædestinatio, vt patet per Glossam præfatam, erat autem hæc ordinatio, & hæc præuisio, in eo quod Christus erat homo, quod non fuit ab æterno.

Ad tertium dicendum, quòd non est simile omnino de loquutione expressa, per hoc participium, *factus*, & de expressa per hoc participium, *prædestinatus*. Nam loquutio expressa per hoc participium, *factus*, est magis propria, si dicatur, Deus factus est homo, quam homo factus est Deus, quia prius fuit Deus, & postea fecit se hominem, Secundum ergo hoc participium, *factus*, in masculino, magis est propria: Deus factus est homo, quam è conuersò: sed si præfatum participium sumatur in neutro, vtraque potest propria nuncupari, quia per illam assumptionem, vt patuit per Augustinum, factum est in neutro genere, vt Deus sit homo, & è conuersò: Sic ergo exponenda sunt verba Augustini, quòd illa assumptio fecit Deum hominem, & è conuersò, idest, per illam assumptionem factum est, vt Deus sit homo, & è conuersò. Sic ergo dicendum est, quantum ad esse factum. Sed quantum ad esse prædestinatum est è conuersò. Nam quantum ad factionem sufficit, vt sit prioritas temporalis.

Prius enim æternitate, & tempore Christus fuit Deus, quam esset homo, sed quantum ad prioritatem prædestinationis de necessitate requiritur prioritas æternitatis ad tempus. Propter quod de nulla re æterna potest esse prædestinatio, sed semper est de re temporali, ideo, licet ista sit magis propria: Deus factus est homo, quam sua conuersa, ista tamen est magis propria: Christus est prædestinatus in eo quod homo, &, absolute loquendo, est impropria, & falsa: Christus est prædestinatus in eo quod Deus.

Non valet
similitudo
de hoc par-
ticipio, *fa-
ctus*, & de
hoc alio
participio,
*prædestina-
tus*, propter
rationem in
resp. addu-
ctam.

A

ARTIC. II.

Dub. I. Lateralis.

Vtrum prædestinatio Christi sit de persona. Conclusio est negativa.

Vtrum prædestinatio Christi sit conformis prædestinationi nostræ. Conclusio est affirmatiua.

SECUNDO quæritur :
Vtrum prædestinatio de Christo sit de persona, vel de natura, & videtur, quòd de persona, quia prædestinatio Christi est ad filiationem, iuxta illud ad Rom. *Prædestinatus est Filius Dei in virtute*. Filiatio autem non competit naturæ, sed personæ: ergo &c.

Rom. c. 8.

Præterea. Prædestinatio est præparatio gratiæ in præsentem, & gloriæ in futuro, propter quod prædestinatio est respectu beatitudinis, vel felicitatis; sed felicitari competit personæ, cui competit agere, quia secundum Philosophum 1. Ethicor. *Felicitas est operatio animæ, secundum virtutem perfectam*: cum ergo operari sit suppositi, non naturæ: ergo &c.

Art. 1. Et. 6.4.

Præterea. Humana natura non est alterius rationis in Christo, quàm in alijs hominibus: sed in alijs hominibus prædestinatio non est de natura, sed de supposito, vel de persona: ergo &c.

Gloss. super epist. ad Roman. man.

IN CONTRARIUM est: quia, dixit Glossa ad Rom. 1. *Prædestinatio est de hoc, quod non semper fuit*: sed nihil est in Christo, quod non semper fuerit nisi humana natura: ergo prædestinatio quantum ad Christum est de humana natura, quæ non semper fuit, non autem de persona Christi, quæ semper fuit.

Præterea. Ex hoc est aliquis prædestinatus, quia præuidetur à Deo, quod est ei vniendus per gratiam: sed natura humana in Christo est præuisa ab æterno vnienda Deo per gratiam vniõnis: ergo de humana natura, non de persona diuina est prædestinatio quantum ad Christum.

B

ALTERIVS autem dubitatur, Vtrum prædestinatio Christi sit conformis prædestinationi nostræ. Et videtur, quòd non, quia prædestinatio nostra, secundum August. *Est diuinum propositum miserendi nobis*: sed hoc non competit Christo, qui nunquam fuit miser: ergo &c.

D. P. Aug. in lib. de prædest. sactorum. c. 10.

Præterea. Effectus prædestinationis est ipsa gratia; Christi autem gratia, quæ non est gratia adoptionis: sed vniõnis, non est eiusdem rationis cum gratia nostra, quæ est gratia adoptionis: ergo &c.

Præterea. Operationes differunt penes terminos: sed prædestinatio est quædam operatio diuina, quia est prædestinatio Dei; cum ergo prædestinatio Christi terminetur ad filiationem naturalem, quia prædestinatus est Christus esse Filius Dei in virtute, idest Filius Dei naturalis; filiatio autem nostra terminatur ad filiationem adoptionis: ergo &c.

IN CONTRARIUM est, quia vtrique prædestinationi tam Christi, quàm nostræ, cõpetit vna definitio. *Prædestinatio est præparatio gratiæ in præsentem, & gloriæ in futuro*: ergo sunt eiusdem rationis prædestinatio Christi, & nostra.

Prædestinationis deus. nitro.

Præterea. In Glossa ad Rom. 1. super illis verbis, *Qui Prædestinatus est, &c.* dicitur: *Præclarissimum exemplar nostræ prædestinationis præcessit in Christo*: ergo si nostra prædestinatio est ad exemplar prædestinationis Christi, eiusdem rationis sunt prædestinatio Christi, & nostra.

Dub.

Dub. II. Lateralis .

Utrum prædestinatio Christi sit causa efficiens prædestinationis nostræ .

Conclusio est negativa .

D. Thom. 3. p. q. 24. art. 4. Silu. Medin. Aluar. ibidem. D. Bon. 3. sent. d. 11. art. 1. q. 2. Cabr. ad 3. p. q. 24. art. 4. disp. vnica.

Ephes. c. 1.

VTERIVS autem dubitatur. Vtrum prædestinatio Christi sit causa efficiens prædestinationis nostræ . Et videtur, quòd sic, quia dicitur ad Ephesios 1.

Deus prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum: sed hæc loquutio denotat causam efficientem: ergo prædestinatio Christi fuit causa efficiens prædestinationis nostræ .

Rom. c. 8.

Præterea . Videtur, quòd fuerit causa exemplaris, propter id quòd dicitur ad Rom. 8. *Quos prædestinauit conformes fieri imagini Filij sui: sed imago ad exemplaritatem pertinet: ergo &c.*

Ephes. c. 4.

Præterea . Videtur, quòd fuerit causa finalis . Nam prædestinatio ordinatur ad impletionem corporis Christi, quia vt dicitur ad Ephes. 4. *de ordinatione Ecclesiæ: Est in opus ministerij in adificationem corporis: ergo &c.*

IN CONTRARIVM est, quia nulum æternum habet causam: sed prædestinatio nostra est æterna: ergo non habet causam nec efficientem, nec aliquam aliam .

Præterea (vt supra patuit) Christus non est prædestinatus, nisi secundum quòd homo: sed secundum quòd homo non est causa nostræ prædestinationis, immò si est huiusmodi causa est secundum quòd Deus .

RESOLVTIO ARTICVLI
Principalis .

Christi prædestinatio tripliciter considerari potest, scilicet, effectiue, passiuè, & determinatiuè: primo modo dicitur de tota Trinitate, quia ab æterno fuit præui-

A

sum, & præordinatum, vt vnionem humanitatis ad Verbum tota Trinitas efficeret. Secundo modo dicitur de natura, quæ per gratiam vnionis passa est talem vnionem. Tertio modo dicitur de persona Christi, quia ab æterno fuit prædestinatum vt Christus, secundum quòd homo, esset Filius Dei, non adoptiuus, sed naturalis, per gratiam vnionis. Questio præsens videtur loqui secundo modo .

B

RESPONDEO ad articulum principale, quòd cum quæritur, Vtrum prædestinatio sit de persona, vel de natura . Dici debet, quòd prædestinatio potest sumi communiter, & largè: vel propriè, & strictè . sumendo prædestinationem communiter, & largè, omnis prædestinatio, & præcognitio diuina est prædestinatio quædam: nam propriè loquendo de prædestinatione, semper est respectu gratiæ, ideo prædestinati dicuntur illi, qui sunt præordinati ad gratiam, & per gratiam ad gloriam. Illi autem, qui sunt præsciti ad poenam, quia non habent proprium nomen, retinent sibi nomen commune, & dicuntur præsciti.

C

Descendamus ergo ad prædestinationem Christi, dicentes, quòd prædestinatio Christi non est respectu gratiæ adoptionis, sed vnionis . In vnione autem importantur tria, videlicet vnio, assumptio, & missio: hoc enim modo Christus vniuit sibi naturam nostram, & carnem nostram, quia assumpsit, id est, ad se sumpsit naturam nostram humanam, & carnem: & hoc modo vniuit, & ad se sumpsit nostram carnem, & humanam naturam, quia fuit missus in carnem, propter quòd in gratia vnionis, ad quam terminata est prædestinatio Christi, includuntur tria, scilicet, assumptio, vnio, & missio . De omnibus ergo his tribus terminabimus; & secundum omnia hæc tria soluemus quæstionem propositam . Cum ergo quæritur de prædestinatione Christi, quæ non fuit de gratia adoptionis, sed de gratia vnionis, Vtrum talis vnio sit de natura, vel de persona, dici debet, quòd huiusmodi vnio, vel dicitur passiuè, vel effectiue, vel determinatiuè; si sumitur passiuè, sic competit nature, quia natura huma-

Christi prædestinatio non est respectu gratiæ adoptionis, sed vnionis .

In vnione tria importantur.

In gratia vnionis tria includuntur.

Vnio passiuè
competit naturæ
terminatiuè
ipsi personæ
& effectiuè
toti Trinitati.

humana est illa, quæ est vnita ipsi Verbo, A facta est autem vnio in persona, tamen ipsa natura humana est assumpta à Verbo, & vnita Verbo. Sed si loquamur de huiusmodi vnione terminatiuè sic facta est ad personam, quia ad solam personam Verbi terminata est huiusmodi vnio, & sola persona Verbi est incarnata: sed si loquamur de huiusmodi vnione effectiuè sic competit toti Trinitati, quia tota Trinitas incarnauit Filium, & vnium ipsum carni, ideo in induitione filij secundum carnem ponitur exemplum de tribus personis nudis, quarum duæ induerunt tertiam, ita tamen, quod tertia induit se ipsam. Sic est ergo in proposito, quia ante incarnationem Verbi omnes tres personæ diuinæ erant nudæ, nulla enim erat induta carne. In incarnatione autem duæ personæ, idest Pater, & Spiritus Sanctus induerunt Filium carne, ita tamen, quod Filius induit seipsum carne, cum indiuisa sint opera Trinitatis, sicut est indiuisa substantia: tres ergo personæ fuerunt induentes Filium carne, sed vna sola persona, idest sola persona Filij est induta carne, vel ad solam personam Filij est terminata incarnatio, & vnio ad carnem. Bene ergo dictum est, quod de vnione aliter loquendum est passiuè, secundum quem modum natura humana est prædestinata per gratiam vnionis, vt vniatur Deo, hoc enim est passiuè, quia illa natura nihil operata est ad talem vnionem, sed solum passa est huiusmodi vnionem. Tota enim Trinitas operata est effectiuè huiusmodi vnionem: vniri ergo passiuè competit naturæ humanæ, vnire effectiuè competit toti Trinitati, sed vnire terminatiuè competit soli personæ Filij, quia, sola persona Filij est incarnata, & ad solam personam Filij est talis vnio terminata.

Cum ergo quæritur de prædestinatione Christi. Vtrum talis prædestinatio sit de natura, vel de persona, si loquamur passiuè, sic est de natura, quæ per gratiam vnionis passa est talem vnionem, sed si loquamur terminatiuè, sic est de persona, ad quam terminata est talis vnio. Ab æterno enim fuit prædestinatum, vt Christus secundum quod homo, vel quod idem est, secundum carnem, esset Filius

Dei non adoptiuus, sed secundum virtutem, idest naturalis, vt esset homo ille Filius Dei in virtute, idest in eadem virtute, & eadem potentia cum Patre, & esset vnus Deus cum ipso, quod non potest competere nisi filio naturali. Et sic passiuè potest esse prædestinatio de natura humana, & terminatiuè de sola persona Filij, sic effectiuè potest esse de tota Trinitate, quia ab æterno fuit præuisum, & præordinatum, quod tota Trinitas deberet suo tempore vnire Filium suum carne, & induere ipsum carne, non per gratiam adoptionis, sed per gratiam vnionis.

B Aduertendum tamen, quod sicut fuit ab æterno præordinatum, sic in tempore est executioni mandatum. Non enim ab æterno fuit præordinatum, quod humanitas Christi in abstracto esset Filius Dei, quia Dei Filius, licet sit homo in concreto, & vt hoc nomen, homo, importat suppositum, sic prædestinatus est esse Filius Dei, iuxta dictum Apostoli, loquentis de homine Christo, & dicentis, qui homo, idest, qui Christus, secundum quod homo, & secundum carnem *prædestinatus est esse Filius Dei in virtute*. Concludamus ergo & dicamus, quod non de quolibet homine, sed tantum de Christo, secundum quod homo, sic est prædestinatus esse filius Dei, vt dictum est.

C Recurramus ergo ad hanc distinctionem, quod Christus secundum quod homo, vel potest stare pro natura, vel pro supposito: si pro natura falsum est, quod homo ille, idest humana natura assumpta à Verbo sit Dei Filius, quia Filius Dei non est sua humanitas, licet sit sua Deitas, sed si ly homo stat pro supposito, cum non sit nisi vnum, & idem suppositum, quod est Dei Filius, & est Deus hominis filius, & homo, sic verum est, quod dicitur, quod homo ille, vt dicit suppositum, est prædestinatus, idest ab æterno prædestinatus est esse Filius Dei. Propter quod Magister in Glossa super illo verbo, *Prædestinatus est*, &c. ait, quod Christus secundum quod homo, non est Deus, nisi hoc, quod dicitur, *secundum*, referatur ad vnitatem personæ, quia non est, nisi vna persona, quæ est Deus, & homo, vel suppositum vnum, quod est Deus, & homo.

Ly homo in Christo, si stat pro natura, falsum est, quod ille homo sit Filius Dei; sed si stat pro supposito, sic est verum.

Notandum.

Sed ne dicamus pugnantia, sciendū, vt supra diximus, quòd ista propositio Christus secundum quòd homo, vel secundum quòd hic homo, non est Deus, vel Dei Filius, est vera, prout homo stat pro natura, quia non est differentia, prout homo stat pro natura, inter hominem, & hunc hominem, nisi quæ est inter humanitatem, & hanc humanitatem. Christus enim vt homo, & vt stat pro natura, nec est humanitas, nec est hæc humanitas, licet sit Deitas, & hæc Deitas. Sed vt homo stat pro supposito, vel pro persona, Christus est homo, & hic homo, quia non est in Christo, nisi vna persona, & vnum suppositum, scilicet æternum.

In 1. sent.
dist. 15.

Sed quomodo quæstio de vnione, prout vnio implicat assumptionem, poterit solui? Dicitur debet, quòd per ea, quæ dicta sunt in præcedentibus distinctionibus de assumptione, quomodo Dei Filius assumpsit, id est ad se sumpsit humanam naturam, poterit solui quæstio præhabita. Sed rursus quomodo soluitur quæstio de missione, prout ista vnio implicat missionem, quia Dei Filius fuit missus in carne? Dicitur debet, quòd per ea, quæ dicta sunt in 1. libro de missione diuinarum personarum, quia vna persona potest aliam mittere dupliciter, vel quia persona mittens habet auctoritatem super persona missa, & tunc persona missa procedit, & accipit esse à persona mittente; vel dicitur vniam personam mittere aliam, non quia persona mittens habeat auctoritatem super personam missam, sed quia habet auctoritatem super effectum, ad quem mittitur persona missa, & quia appropriatur personæ missæ: secundum què modū si mittitur Filius ad illuminandum intellectum, quia illa illuminatio, & ille effectus appropriatè est à Spiritu Sancto, licet sit à tota Trinitate, ratione huius effectus poterit dici mitti à Spiritu Sancto, & hoc modo verificatur illud dictum Isai. *Dominus misit ad me*, id est Deus Pater, & Spiritus Sanctus eius: quod de missione in carnem potest verificari, quæ potest appropriari Spiritui Sancto, iuxta illud: *Spiritus Sanctus superueniet in te*, & *virtus Altissimi obumbrabit tibi*, id est Dei Filius, qui est virtus, & sapientia Dei Patris, vmbra carnis sumet in te.

Luo. c. 1.

RESP. AD ARGUMENTA Principalis Articuli.

Ad primum autem respondent dicta communia, quòd filiatio non est immediatus terminus, ad quem terminatur gratia vnionis, id autem verum est, si de gratia vnionis loquamur passiuè, prout ipsa natura humana est vnita Dei Filio, quod dicunt Scripta communia, quia natura humana in abstracto non est Dei Filius: sed si sumatur natura humana in concreto, prout implicat, & includit suppositum, licet humanitas non sit Dei Filius. Homo tamen ille, id est Christus, vt includit suppositum, vel personam (quia in Christo non est, nisi vnum suppositum, & vna persona) sic sumptus, est Dei Filius: propter quod, vt probauimus per Magistrum in Glossa: Christus secundum quòd homo, si ly *secundum*, referatur ad vnitatem personæ, hoc modo Christus secundum quòd homo, est Dei Filius.

Responsio
D. Tho. est,
quòd filia-
tio non est
immediatus
terminus
gratiz vnio-
nis, &
sic maior
argumenti
est negada.

Ad secundum dicendum, quòd semper vnio ad Deum est felicitas, tam hominis Christi, quàm aliorum hominum. Aliter tamen, & aliter: quia Christi hominis est felicitas per gratiam vnionis, sed aliorum hominum, est felicitas per gratiam adoptionis: vel aliter tamen, & aliter, quia felicitas hominis Christi est felicitas per vnionem ad Deum in persona Filij, sed aliorum hominum est felicitas per vnionem ad Deum, non in persona, sed in operatione ad Deum, vt per visionem, & amorem, quem habet circa Deum.

Felicitas
Christi est
per gratiam
vnionis: a-
liorum ve-
rò hominū
est per gra-
tiam ado-
ptionis.

Et per hæc patet solutio ad tertium argumentum, quòd cum felicitari competit Christo per gratiam vnionis in persona Filij: alijs autem hominibus competit felicitari per operationem, quam habent circa Deum, videndo, & amando ipsum, non obstante, quòd natura hu-

esse felice
non eodem
modo com-
petit Chri-
sto, & alijs
hominibus,
vt dictum
est.

mana sit eiusdem rationis in Christo, & in alijs hominibus, felicitari tamen non eodem modo competit Christo, & alijs hominibus.

Resolutio Dub. I. Lateralis.

Prædestinatio Christi, & nostra, ex parte Dei prædestinantis possunt dici eiusdem rationis: at ex parte prædestinatorum, & terminorum à quo, & ad quem, nequaquam.

D primam dubitationem lateralem, in qua queritur, Vtrum prædestinatio Christi sit conformis prædestinationi nostræ, dici debet, quòd vt patet per Gloss. ad Ro. super illo verbo: *Qui prædestinatus est, &c. Præclarissimum exemplar nostræ prædestinationis præcessit in Christo:* ex quo videtur, quòd eiusdem rationis sit prædestinatio Christi, & nostra. Sed sciendum, quòd omnis similitudo, & omne exemplar non oportet, vt sit per omnem modum, nec quòd habeat multos pedes. In hoc autem exemplar nostræ prædestinationis præcessit in Christo, vt Glossa profecquitur in præfata epistola: *Sicut nulla merita præcesserunt in Christo, vt prædestinaretur esse Filius Dei: sic nulla merita præcesserunt in nobis, vt essemus filij Dei.* Tamen longè aliter Christus prædestinatus est esse Filius Dei, & nos: quia ipse prædestinatus est esse Filius Dei naturalis, & in eadem natura cum Patre: nos autem prædestinati sumus esse filij adoptiui, non eadem virtute cum Deo; sed in quadam operatione, idest in visione beata, quam habebimus de Deo, & in amore perfectò, per quem quiescemus in Deo, & erimus hæredes Dei, & satiabimur de Deo, sicut ipse quiescit in seipso, & satiatur de seipso.

Gloss. super Epist. ad Rom.

Quomodo Christus dicitur exemplar prædestinationis nostræ.

D. Thom.

Prædestinatio quadrupliciter considerari potest, scilicet ex parte Prædestinantis, Prædestinati, Termini à quo, & Termini ad quem

Distinguunt tamen Scripta communia, & benè, quòd prædestinatio potest considerari quadrupliciter: primò ex parte prædestinantis: secundò ex parte prædestinati: tertio ex parte termini, à quo incipit prædestinatio: quartò ex parte termini, ad quem terminatur prædestinatio. Ex parte ergo prædestinantis, quòd Deus est, potest concedi, prædestinationem Christi, & nostram esse eiusdem rationis; quia idem Deus prædestinavit Christum, & nos, qui, vt prædestinati, sumus membra eius; sed ex parte prædestinati, prædestinatio Christi, & nostra non est eiusdem

Aegid. super iij, Sent.

A rationis, quia ipsa natura Christi est prædestinata, vt vniatur per gratiam vnionis in vnitatem personæ Filij Dei, itaque de ipsa natura humana Christi potest esse prædestinatio: sed prædestinatio nostra non est de natura, sed de persona, nam hoc modo sumus prædestinati, vt vniamur Deo, per operationem, quam habemus circa ipsum, videndo ipsum apertè, & diligendo ipsum perfectè. Cum ergo operari non sit naturæ, sed personæ, quia anima non intelligit, sed homo per animam, quantum ad rem prædestinatam, potest dici non esse eiusdem rationis prædestinatio Christi, & nostra: Tertio, quantum ad terminum à quo, differt prædestinatio Christi, & nostra, quia nostra prædestinatio semper incipit à miseria, & peccato, cum nascamur natura filij iræ. cum prius simus non filij, quàm filij, vel tempore, vt in hominibus, vel natura, vt in Angelis, secundum ponentes eos fuisse creatos in gratia, secundum quem modum, saltem natura fuerunt prius non filij, quàm filij. Sed Christus etiam secundum quòd homo, ab initio fuit Dei Filius per gratiam vnionis, & non prius fuit non filius, quàm filius, sicut nos, qui prius fuimus filij iræ, & postea per gratiam facti sumus filij adoptiui: Christus autem nunquam fuit filius iræ, quia nullū contraxit peccatum à principio suæ originis. Christus ergo secundum carnem, vnitus est Filio Dei, & prædestinatus est esse Filius Dei, non per gratiam adoptionis, sed per gratiam vnionis humanæ naturæ in vnitatem personæ Verbi, omnes tamen isti tres modi, videlicet ex parte Dei prædestinantis, ex parte rei prædestinatæ, & ex parte termini, à quo non sunt ea, quæ per se diuersificant prædestinationem, siue rationem prædestinationis, sed per se diuersificat huiusmodi rationem prædestinationis ex parte termini ad quem, & hoc modo non est eiusdem rationis, prædestinatio Christi, & nostra, quia Christus prædestinatus est ad vnionem, cum Dei Filio in persona; nos autem prædestinati sumus ad vnionem cum Deo per operationem, vt per visionem apertam, & amorem perfectum. Et per hæc dicta solui possunt omnia argumenta.

Prædestinatio Christi respicit naturam, prædestinatio nostra respicit personam

Que sunt & que per se diuersificat prædestinationem, & que non.

Resolutio Dub. II. Lateralis.

Prædestinatio Christi nedum est causa exemplaris, & finalis, sed sufficiens prædestinationis nostræ, non quidem diuini propositi, quo prædestinamur ab æterno, at exequutionis eiusdem diuini propositi, quæ fit in tempore,

D secundam dubitationem lateralem, in qua quæritur, Vtrum prædestinatio Christi sit causa prædestinationis nostræ, per cuius quæstionis argumenta probatur prædestinationem Christi esse in triplici genere causæ, respectu prædestinationis nostræ, efficientis, exemplaris, & finalis. Ad quæ omnia dici potest, quod quærerere causam prædestinationis nostræ, vel hoc est ex parte diuini propositi, quod est æternum, & sic non habet causam, quia nullum æternum (cum secundum veritatem solus Deus sit æternus) propriè loquendo, potest habere causam. Alio modo potest considerari causa diuine prædestinationis, non quantum ad diuinum propositum, quod est æternum, sed quantum ad exequutionem diuini propositi, quæ exequutio est quid temporale. Nam quod Christus in seipso æternaliter ordinauit, prout sic æternaliter statuit, ita temporaliter sequitur. Vnde August. 12. de Ciuit. Dei cap. 17. dat differentiam inter nos, & Deum, quia cum nos nouo consilio aliquid agimus, mutamur in mente, sed non Deus, vt ibidem dicitur: *Deus non aliter afficit cum vocat, quam cum operatur*, & hoc modo quantum ad exequutionem, prout Deus, mediante vna re temporalis agit, & exequitur aliam rem temporalem, nostra prædestinatio potest habere causam. Quia ipsi Apostoli à Christo missi, prædicantes, & conuertentes mundum, fuerunt causa exequutiua nostræ prædestinationis. Nam prædestinatio nostra est respectu salutis nostræ. Cum ergo hoc modo salui facti sumus, quia mediantibus Apostolis prædicantibus, & conuertentibus mundum, suscepimus fidem, & gratiam, per quam saluamur. Propter quod si Apostoli missi à Christo ad conuertendum mundum fuerunt causa salutis effectus prædestina-

A tionis nostræ, multò magis fuit huiusmodi causa ipse Christus, mittens eos; immò ipsi Christo debet specialiter attribui huiusmodi causa nostræ salutis, cum prima ad Timot. 2. dicatur; *Mediator Dei, & hominum est homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus*, scilicet nobis. Christus ergo, vel prædestinatio Christi fuit causa efficiens exequutiua prædestinationis nostræ, & fuit causa exemplaris, & finalis; fuit enim causa efficiens; quia vt dicitur ad Ephes. 1. *Qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum*.

B Cum ergo Pater, vt in arguendo dicebatur denotet causam efficientem; dicere possumus, quod Christi prædestinatio fuit causa efficiens prædestinationis nostræ, non quia fuerit causa diuini propositi, quod est æternum, sed fuit causa exequutiua diuini propositi, quod est in tempore, per Iesum Christum adimpletum, & sicut Christus est causa efficiens exequutiua prædestinationis nostræ, sic potest dici causa exemplaris, iuxta illud ad Rom. 8. *Quos prædestinauit, & præsciuit conformes fieri imagini Filij sui*. Nos ergo sumus prædestinati per gratiam adoptionis, vt simus Dei filij adoptiui, sed filius adoptionis per gratiam debet se conformare ei, qui est naturaliter Filius per naturam. Secundum ergo hunc modum Christus Dei Filius, cui nos debemus pro viribus conformare, est causa exemplaris nostræ prædestinationis. Tertio, Christus, qui est Deus, & homo, & qui est Dei hominis Filius, est causa prædestinationis nostræ finalis, quia vt dicitur ad Ephes. 4. de ordine Ecclesie: quod est in edificatione Corporis Christi. Nam prædestinatio nostra tota est, vt simus membra Christi, & ideo quando erit completus numerus electorum erit consummata edificatio Corporis Christi. Sic enim intelligenda est prædestinatio Christi, quod ipse cū omnibus suis membris ab æterno est prædestinatus ad salutem. Et sicut ab æterno est prædestinatum, sic postea est in tempore completum. In hoc primo stat finaliter prædestinatio nostra, vt compleamus edificationem Corporis Christi quantum ad omnia membra sua. Sunt enim membra Christi, non solum qui fuerunt, & qui erunt post Christum,

Æternū nō potest propriè habere causam.

D. P. Aug. de Ciuit. G. 17. tom. 5.

Prædicatio Apostolica quantū nobis profuerit.

Prædestinatio Christi est causa efficiens, exemplaris, & finalis prædestinationis nostræ. Ephes. c. 1.

Rom. c. 8.

Filius adoptiuis debet se conformare filio naturali

In quo finaliter consistat nostra prædestinatio.

electi,

electi, & saluandi, sed etiam illi, qui fuerunt ante Christum electi, & saluandi. Propter quod Aug. 18. de Ciuit. Dei. cap. 47. ait: *Nulli concessum est pertinere ad spiritualem Ierusalem, nisi cui reuelatus est Christus*. Et subdit ibidem: *Vna est fides antiquorum, & nostra, quia tota fides antiquorum & nostra est in Christo*, in hoc tamen differt, quod antiqui credebant, & sperabant Christum venturum, nos autem credimus ipsum venisse. Propter quod Hugo de S. Victore lib. 1. par. 8. cap. 11. ait: *Scias ergo quocumque tempore, ab initio mundi vsque in finem, nullum fuisse, aut esse verè bonum, nisi iustificatum per gratiam: gratiam autem nunquam aliquem adipisci potuisse nisi per Christum, ita ut omnes, siue præcedentes, siue subsequentes vno sanctificationis remedio saluatos agnoscas*. Sic enim imaginatur præfatus Hugo in præfato loco, quod Christus Rex sit medijs in acie constituta ex membris eius. In qua acie omnes præcedentes natiuitatem Christi sunt ante Christum, omnes autem sequentes sunt in eadem acie post Christum, omnes tamen existentes in huiusmodi acie sunt membra Christi, tam præcedentes, quam sequentes, & sunt in ædificatione Corporis Christi, & ideo, vt ait dictus Hugo ibidè, *Aspice ergo causam aduentus Regis nostri, & aciem exercitus in armis spiritualibus fulgentem, & quanta præcedentium, & subsequentium populorum multitudine stipatus, idest ornatus incedat*. Tunc ergo erit perfecta ædificatio Corporis Christi, quando erit perfectus numerus electorum, vt hoc modo Christus, vel ædificatio corporis Christi, quantum ad omnia sua membra sit causa prædestinationis nostræ, idest, exequutiua nostræ prædestinationis. Tria ergo præfata argumenta, quod prædestinatio Christi, idest exequutio prædestinationis Christi, est causa prædestinationis nostræ, quantum ad executionem, efficiens, exemplaris, & finalis, non oportet soluere, quia quodlibet illorum trium argumentorum suo modo, vt ostensum est, veritatem concludit.

D. P. Aug. 18. de Ciuit. cap. 47.

Hugo de S. Vid. lib. 1. par. 8. c. 11.

Ab initio mundi vsque in finem omnes, qui sunt salutem consequuti, vel consequentur: Christi gratia referre tenentur

Acies Christi in ædificationem mystici corporis eius.

Tria argumenta adducta in conuerentem non soluntur, quia aliquo modo veritatem concludunt, vt in questione declarata dicitur est.

Dub. I. Litteralis.

VPER litteram primo queritur de illo verbo: *Verum Christus secundum quod homo, sit persona, vel sit aliquid*. Sed contra. Quæstio est dubitabilis propositio:

Quæstio est dubitabilis propositio.

Sed non videtur, quod aliquis posset de hoc dubitare, quod Christus secundum quod homo, non sit persona, nec sit aliquid, Ad quod dici potest, quod licet quatuor ad opinionem primam, ponentem in Christo duo supposita, & quantum ad opinionem secundam, ponentem in Christo duas naturas, non autem duo supposita, vel duas personas, nulli potest esse dubium, quod Christus secundum quod homo, si non est persona, est tamen aliquid, quia aliquid constituitur in Christo ex anima rationali, & carne, etiam secundum quod est homo, quia constituitur in eo humanitas, vel natura humana. Illa ergo Damasc. sententia lib. 3. c. 3. *In Christo Iesu non est communem speciem accipere*, intelligenda est quantum ad Deitatem, & humanitatem, ex quibus duabus naturis non constituitur vna natura communis, & tertia: non autem est intelligenda quantum ad animam rationalem, & carnem, quia hoc modo in Christo ex his duabus naturis, videlicet ex anima rationali, & carne constituitur vna natura communis, & tertia, que dicitur humanitas. Propter quod quantum ad duas primas opiniones non potest esse dubium, quia Christus secundum quod homo sit persona, vel aliquid, quia aliquid constituitur in Christo secundum quod est homo. Sed hoc dubium posset esse quantum ad tertiam opinionem, ponentem animam, & carnem vniri Verbo essentialiter, & vt indumentum, & vt habitum. Sicut ergo ex indumento nihil constituitur, quod substantialiter pertineat ad rem indutam, ideo secundum tertiam opinionem, seu potius errorem supra satis refutatum, Christus secundum quod homo, habet essentialiter vnionem ad Verbum, & non habet personalem vnionem ad ipsum, propter quod Christus secundum quod homo, in hac tertia opinione, nec est persona, nec aliquid constitutum receptum in vnitate personæ, vel in vnitate suppositi: tamen prima opinio

D. Damasc. lib. 3. c. 3.

Ex tribus
opinioni-
bus sola se-
cunda est
vera, & ca-
tholica: pri-
ma autem,
& tertia
sunt erro-
neæ, & fal-
sæ.

differt à secunda, quia secundū primā opi-
nionem humanitas assumpta à Verbo cō-
stitit uir suum suppositum, quod est erroneū
& falsum: sed secundū opinionem secū-
dam, quæ sola est Catholica, & vera, ani-
ma, & caro, assumptæ à Verbo, constituunt
aliquid, non personam, vel suppositum,
sed humanam naturam.

Dub. II. Litteralis.

LTERIVS autem dubita-
tur de eo, quod in littera
dicitur: *ly secundum, mul-
tiplicem habet rationem,* &
assignant in littera, quasi
quinque rationes, vel

quinque modi, quos potest importare hæc
propositio, *secundum*, ut primus modus sit
quia potest importare, & exprimere condi-
tionem, vel proprietatem naturæ diui-
næ. Secundus sit, quod potest notare, vel
exprimere conditionem humanæ naturæ,
Tertius sit, quia potest notare, vel expri-
mere unitatem personæ. Quartus sit, quod
potest notare, vel exprimere habitū. Quin-
tus sit quod potest notare, vel exprimere
causam. Scripta autem communia ad hæc
omnia exponenda iuuant se cum tertia
opinione, quæ est erronea, & falsa, sed
quæcunque possumus exponere, iuuando
nos cum veritate ad illa exponenda, non
debemus nos iuuare cum errore, & falsi-
tate.

Hæc propo-
sicio secun-
dum, quin-
que modis
sumi potest

Opinio cō-
munis.

Re soluitur
dicta opi-
nio.

Opinio Ae-
gidij.

Dicemus ergo, ut supra tetigimus in
solutione primæ quæstionis, quod in hoc:
Deus impassibilis, secundum quod homo
fuit passus; referuantur, vel exprimuntur
omnia ista, quæ possunt dici quatuor, vel
quinque. Quatuor enim modi sunt assi-
gnati, si conditionem diuinæ, & humanæ
naturæ volumus accipere pro eodem
modo, sed si volumus, quod conditio di-
uinæ naturæ faciat primum modū, & con-
ditio humanæ naturæ secundum modum,
& unitas personæ faciat tertium, & habi-
tus faciat quartum, & causa faciat quin-
tum, erunt quinque modi assignati, om-
nes autem hi quinque modi exprimuntur
in loquutione prædicta. Nam cum dicitur
Deus impassibilis, exprimitur prima con-
ditio diuinæ naturæ, sed cum secundo sub-
iungitur, secundum quod homo fuit pas-
sus, exprimitur conditio naturæ, & carnis

A humanæ. Exprimitur autem ibi tertio vni-
tas personæ. Nam hoc modo, Deus im-
passibilis, secundum quod homo, fuit pas-
sus, quia erat vna persona, quæ erat Deus;
& homo. Quarto exprimitur conditio ha-
bitus, quia quamuis natura humana sit
assumpta in unitatem personæ Verbi, ta-
men eo ipso quod aduenit Verbo, vel per-
sonæ Verbi, post esse completum, illa na-
tura habet rationem cuiusdam habitus,
iuxta illud ad Philipp. 2. *In similitudinem* Philip 2.2.
*hominum factus est, & habitu inuentus ut
homo.* Quinto in dicta loquutione, cum
B dicitur, Deus impassibilis, secundum quod
homo fuit passus, exprimitur causa huius
passionis, quia tota causa passionis fuit ex
causa naturæ humanæ assumptæ.

Dub. III. Litteralis.

LTERIVS autem du-
bitatur de eo, quod in
littera dicitur: *illa ta-
men persona descriptio,*
scilicet, quam dat Boe-
tius, *non est data pro
illis tribus personis.*

C Sed contra. Boetius rectè dat definitio-
nem illam de persona in lib. De duab. natu-
ris, & vna persona Christi; ergo cum di-
rectè loquatur Boetius in illa materia, ubi
agitur de persona Christi, quæ est perso-
na diuinæ: illa definitio ibi data propriè se
extendet ad alias personas diuinæ.

DICENDVM nõ esse conueniens,
quod Boetius, volens tractare propriè de
persona Christi, det quandam definitionem
communè ad omnem personam, nam de-
finitio illa data ibidem à Boetio: *Est ra-
tionalis natura indiuidua substantia,* non
solum non est propria personis diuinis,
sed etiam non est propria personis Ange-
licis. Nam secundum Dionys. 6. de diuin.
nominib. differentia est inter Angelos, &
homines, quia Angeli sunt intellectuales,
homines verò rationales; si ergo personæ
Angelicæ propter sui simplicitatem non
debent dici rationales, sed intellectuales:
multò magis personæ diuinæ, quæ sunt sim-
pliciores Angelis, intellectuales dici me-
rentur, ut ex hoc manifestè appareat defi-
nitionem illam, prout Magister in littera
dicit, non esse propriam personis diuinis.

D. Dionys.
6. de diuinis
nom.

Dub.

A

Dub. I V. Litteralis.

ALTERIVS autem dubitatur de eo, quod in littera dicitur: *Non autem sic dicitur Filius natura, ut dicitur Deus.* Sed contra.

Nam hæc est differentia inter nos, & Dei Filium: quia Dei Filius est filius natura, nos autem sumus filij per gratiam adoptionis: ergo videtur, quod eodem modo dicitur Deus, & Dei Filius, quia de utroq; verificabitur, quod sit Deus natura. Nam Deus propriè loquendo, est natura Deus, & Dei Filius, propriè loquendo est natura Deus.

DICENDVM, quod ad hoc potest multipliciter responderi primo sic: quia filiatio etiam propriè sumpta, non solum reperitur in diuinis, sed etiam in creaturis; ut sicut propriè loquendo in diuinis Filius est natura Deus, sic & in creaturis filius Leonis est natura, vel naturaliter Leo. Non ergo eodem modo dicitur natura Deus, & Filius Deus, quia nomen filiationis etiam propriè loquendo reperitur in alijs à Deo, sed nomen Dei etiam propriè loquendo, non nisi in diuinis. Si autem reperitur in alijs: quia dat natura Deum, & dat gratia, iuxta illud: *Ego dixi Dij estis*: dici debet, quod qui sunt Dij gratia, non sunt Dij, propriè loquendo, quia propriè loquendo, non est Deus, nisi qui est natura Deus, si autem per gratiam possunt dici aliqui Dij, hoc non erit propriè loquendo, sed accipiendo nomen Dei extensiuè, extendendo nomen ad nos, qui non sumus Dij per naturam, sed per gratiam.

Vel possumus dicere, quod non eodem modo dicitur Deus esse natura Deus, & Filius natura Deus, ut etiam Magister se opponit in littera. Nam Deus dicitur natura Deus, per naturam Deitatis, quæ habet, ut etiam formaliter Deus sit natura Deus, sed Filius formaliter est filiatione filius, si autem est natura Deus, hoc erit proprietate originis, quia oriendo, & nascendo communicatur sibi natura diuina.

Non est simile de nomine filiationis, & nomine Dei: quia filij nomen propriè etiam creaturis competit, Dei autem nomen nequaquam.

Dat natura Deum, & dat gratia.

Deus est Deitate formaliter Deus: Filius autem filiatione formaliter est Filius, & proprietate originis est Deus.

Dub. V. Litteralis.

ALTERIVS autem dubitatur de eo, quod in littera dicitur: *Christum esse filium Virginis natura, & gratia.* Sed contra. Natura, & gratia ex opposito diuiduntur: ergo si Christus est filius Virginis per gratiam, non est Virginis filius per naturam.

Præterea. Christus est filius matris, sicut quilibet alius homo est filius suæ matris: sed alij homines non sunt filij suarum matrum per gratiam: ergo nec Christus.

DICENDVM, quod nomine Christi intelligitur persona, quæ sit Deus, & homo, iuxta illud: *Est ergo fides recta, ut credamus, & confiteamur, quod Christus Dei Filius, Deus, & homo est.* Dicemus ergo, quod Christum nasci ex Matre in quantum hominem, non fuit gratiæ, sed naturæ, sicut & alij homines ex suis matribus naturaliter nascuntur: sed Christum nasci ex Matre simul Deum, & hominem, fuit gratiæ, & naturæ. Naturæ quidem in quantum Christus homo fuit natus ex Matre homine, id est ex Maria Virgine. Gratiæ verò in quantum ex Matre, quæ erat tantum homo, vel pure homo fuit natus Christus, qui erat simul Deus, & homo; fuit enim hoc non gratiæ adoptionis, sed gratiæ vnionis, quia illa humanitas, quam accepit ex Matre fuit vnita per gratiam vnionis in vnitatem personæ Verbi, quod erat verus Deus, ut eadem persona Dei Verbi haberet in se Deitatem, per quam esset Deus, accipiendo eam à Patre, & humanitatem, per quam esset homo, accipiendo eam ex Matre. Propter quod, licet hoc esset naturæ, & naturaliter, quod Christus homo, ex Matre esset homo, hoc tamen fuit non solum naturæ, sed gratiæ vnionis, quod esset simul Deus, & homo, per hoc patet solutio ad secundum.

Ad primum autem dicendum, quod gratia, & natura in hac materia, in qua loquimur, non sic opponuntur, quin Christus, ut homo sit natura ex Matre homo, & Christus, ut Deus, sit ex Matre homo per gratiam vnionis. Per naturam ergo

Quomodo Christus sit filius Virginis naturæ, & gratia.

Christum nasci ex Matre ut hominem fuit naturæ: nasci verò ut Deum, & hominem fuit gratiæ.

Gratia, & natura respectu filiationis Christi si non opponuntur.

simul vtrumque Christus vt Deus, & homo est per naturam, & per gratiam vnionis, per naturam, vt homo, per gratiam, vt Deus.

Dub. VI. Litteralis.

VLTERIVS autem dubitatur de eo, quod in littera dicitur de Christo: *Ille nunquam fuit non filius*. Sed videtur, quod in Christo ex hoc, licet differat à nobis, quia nascimur filij iræ per naturam, & ex hoc sumus aliquando non filij, tamen non differat ab Angelis: quia nunquam fuerunt natura filij iræ, & potissimè videtur non differre ab Angelis, si ponantur Angeli creati in gratia, quia hoc posito nunquam fuerunt Angeli non filij.

Homines prius tempore; Angeli prius natura fuerunt non filij, quia filij ea filiatione, cui debetur hæreditas æterna.

Obiectio.

Solutio.

DICENDVM, quod per hoc dictum, quod Christus fuit nunquam non filius, differt à nobis, & differt ab Angelis: aliter tamen, & aliter, quia à nobis differt etiam tempore, cum enim nascimur natura filij iræ, etiam tempore prius fuimus non filij, quàm filij: sed ab Angelis differt etiam ponendo eos creatos in gratia. Nam hoc posito, etsi tempore non fuerint Angeli prius non filij, quàm filij, loquendo de filiatione, cui debetur hæreditas; namq; nulli puræ creaturæ debetur hæreditas diuinæ per naturam, sed per gratiam. Cum ergo naturaliter loquendo prius sit illud, quod debetur alicui per naturam, & postea sit illud, quod debetur eidem per gratiam additam naturæ, ideo, etsi non tempore, natura tamen, ponendo Angelos creatos in gratia, prius fuerunt non filij, quàm filij. Et si dicatur, quod hæreditas diuinæ debeatur Christo per gratiam. Respondemus, quod ei debetur per gratiam vnionis in persona: Et quia filiatione competit personæ potius quam naturæ, cum illa persona nunquam fuerit non filius, quia est vere Deus, benè dictum est de Christo, quod nunquam fuit non filius. Id autem non verè dictum est de Angelo, quia nec ratione personæ, nec ratione naturæ competit Angelo, quod sit filius, & hæres Dei.

Dub. VII. Litteralis.

VLTERIVS autem dubitatur de eo, quod in littera dicitur: *Non talis hic filius*. videtur ergo, quod filiatione dicitur æquiuocè.

DICENDVM, quod cum filiatione reperitur in diuinis, & in Creaturis, nec dicitur purè vniuocè, sed analogicè, sicut, & alia, quæ reperiuntur in Deo, & in creaturis. Magnitudo enim reperitur in Deo sine quantitate, iuxta illud Augustini 5. de Trinit. cap. 1. *Intelligamus Deum sine quantitate magnam*. Magnitudo ergo in Deo est ipsa diuina substantia, sed in creaturis maximè corporalibus est ipsa quantitas, & quia creatura, quantum potest, imitatur suum Creatorem, magnitudo hic, & ibi, non est purè vniuocè, nec purè æquiuocè, sed per quandam imitationem erit analogicè: & quod dictum est de magnitudine, veritatem habet de Filio.

Filiatio in diuinis, & in creaturis analogicè dicitur.

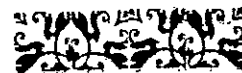
D. P. Aug. 5. de Trinit. c. 1.

Dub. VIII. Litteralis.

VLTERIVS autem dubitatur de eo, quod in littera dicitur de Christo: *Est Filius origine, non adoptione*. Ad quid potest hoc hoc deservire?

DICENDVM, quod hoc potest deservire ad repellendum errorem Nestorij, ponentis in Christo duas personas. Nam si sunt in Christo duæ personæ, quælibet illarum non potest esse Dei Filius naturalis, quia tunc esset in Deitate quaternitas: ergo est contra Nestorium, quod in littera dicitur. Christus est Dei Filius origine, non adoptione.

Nestorij error in littera Magistra refellitur.

Dub. IX. Lateralis.

VLTERIVS autem dubitatur de eo, quod in littera dicitur: *Christus est Dei Filius veritate, non nuncupatione*: ad quid potest hoc deferuire?

Sabellij error eliditur

DICENDVM, quod hoc deseruit contra errorem Sabellij, qui confusit personas, secundum quem modum loquendi, Pater non esset Pater secundum rem, & veritatem, secundum quem modum Pater differt à Filio, non re absoluta, sed re relata. Secundum ergo Sabellium confundentem personas, Pater esset Pater, non secundum veritatem, sed nuncupatione, & quod dictum est de Patre, veritatem habet de alijs Personis.

Dub. X. Litteralis.

VLTERIVS dubitatur de eo, quod in littera dicitur de Christo: *Est Dei Filius natiuitate, non creatione*. ad quid potest hoc deseruire?

Arrij hæresis confutatur.

DICENDVM, quod hoc deseruit contra errorem Arrij, quia sicut Sabellius confusit personas; sic Arrius diuisit substantiam, & posuit Filium puram creaturam, & ideo contra vtrumque dicitur in Symbolo: *Neque confundentes personas, supple vt fecit Sabellius: neque substantiam separantes, supple vt fecit Arrius*. Secundum Arrium ergo esset filius non natiuitate, sed creatione.

DISTINCTIO XI.

SOLET autem *quari, &c.* Hæc 11. distinctio, & sequens 12. diuisæ fuerunt contra distinctionem decimam, nuper expositam. Nam in distinctione decima Magister agebat de Chri-

Asto homine, quantum ad ea, quæ pertinent ad dignitatem: personalitas enim, adoptio, & prædestinatio, de quibus tribus agebatur in decima distinctione, ad dignitatem pertinent. Et licet adoptio in Christo non pertineat ad dignitatem, quia non est dignitas in Christo, quod esset filius adoptionis: tamen ipsa adoptio secundum se magnæ dignitatis est. Namque magnæ dignitatis est esse Dei Filium adoptiuum, licet maioris dignitatis sit esse Dei Filium naturalem, quam filiationem consequutus est homo Christus per gratiam vnionis. Sed in hæc 11. & 12. distinctione determinat Magister, & mouet quæstiones de Christo Dei Filio quantum ad ea, quæ important defectum. Circa quod duo facit, quia primò mouet quæstiones de Christo Dei Filio, quantum ad hunc defectum, qui est esse creaturam. Vtrum sit concedendum simpliciter, & absolute, Christum Dei Filium esse creaturam. Secundò determinat de Christo homine quantum ad hunc defectum, qui est incipere esse, & non semper esse, & querit. Vtrum ille homo coeperit esse, vel semper fuerit, ibi, *post prædicta*, in principio 12. distinctionis.

Prima pars est presentis lectionis, & distinctionis, quæ item diuiditur in partes duas, quia primò mouet quæstionem præfatam. Vtrum simpliciter debeat concedi, & dici Christum esse factum, vel creatum, vel creaturam. Secundò respondet ad quæstionem propositam. Dicendum, quod hoc non est simpliciter concedendum, quod Christus Dei Filius sit factus, vel creatura, sed potest concedi non simpliciter addita quadam determinatione, videlicet, quod est factus homo, vel quod est creatura in quantum homo; & si inueniatur aliquando hoc esse concessum simpliciter; fuit concessum causa breuitatis: tamen semper intelligenda est ista concessio, cum quadam determinatione, videlicet, quod Christus Dei Filius est factus, & est creatura in quantum homo. Secunda ibi: *ad quod dici potest* Quæ pars, vel quæ responsio cum sit duplex, adhuc diuiditur in partes duas, quia primò prosequitur hanc partem, quod non est concedendum simpliciter, Christum Dei Filium fuisse factum, vel esse creaturam. Secun-

Quomodo possit concedi Christum fuisse factum, & dici creaturam.

Concedentes Christum simpliciter fuisse creaturam incidunt in Arrij perfidiam

cundò prosequitur partem aliam, ibi. *Sed addita determinatione*. Circa primum, tria facit, quia primò facit, quod dictum est, ostendens hoc non esse concedendum simpliciter. Secundò ad hoc determinandum adducit multas auctoritates Augustini. Tertio ostendit, quòd simpliciter concedentes Christum esse creaturam, incidunt in perfidiam Arrij, ponentis Christum esse simpliciter creaturam. Secunda ibi, *quia, ut ait Augustinus*. Tertia ibi, *Arrij hanc fuisse perfidiam*.

Tunc sequitur alia pars, *sed addita determinatione*. In qua prosequitur quæstionem quantum ad eam partem, videlicet: *Potest rectè dici, Christum Dei Filium esse factum, cum hac determinatione, secundum carnem, vel cum determinatione, secundum hominem, ut fieri attribuaturs humanitati, non Deo*. Circa quod tria facit, quia primò facit, quod dictum est; Secundò quod dixerat, corroborat per auctoritatem Ambrosij. Tertio ex dictis concludit veritatem intentam. Secunda ibi: *ut enim ait Ambrosius*. Tertia ibi: *ex his euidenter traditur*. Circa quod duo facit, quia primò epilogat ut dictum est. Secundò; quod dixerat confirmat per Ambrosium ibi: *ut Ambrosius ait*. Et in hoc terminatur sententia præsentis lectionis, & distinctionis.

DISTINCTIONIS XI.

Q V A E S T I O P R I M A P R I N C I P A L I S.

De consequentibus unionem quantum ad ea, quæ conueniunt Christo secundum esse, et) predicari.

Filium, scilicet Christum, esse creaturam.

V I A Magister in littera, de duobus querit principaliter. Primò, Vtrum hoc sit concedendum, simpliciter, & absolute, Dei

Secundò. Vtrum sit concedendum cum hac determinatione, secundum quod homo. Ideo de his duobus principaliter quæremus.

Circa primum quærentur duo.

Primum. Vtrum sit concedendum simpliciter, Dei Filium esse creaturam.

Secundum. Vtrum hoc sit concedendum simpliciter, Christus est creatura.

A R T I C. I.

Vtrum hoc sit concedendum: Dei Filius est creatura. Conclusio est negatiua.

D. Thom. 3. p. q. 16. Arg. 3. sent. d. 11. q. 1. art. 1.

D primum sic proceditur. Videtur, quòd hæc propositio sit concedenda simpliciter, Dei Filius est creatura. Nam dicitur Eccl. 24. *Ab initio, & ante secula creata sum*, & loquitur de Dei sapientia, sed Dei Filius est Dei virtus, & sapientia, ergo Dei Filius est creatura, cum dicat Dei Sapientia ab initio se esse creatam.

Præterea. Quicquid est minus Deo est creatura: sed Dei Filius dicit se minorem Patre, iuxta illud Ioannis 14. *Pater maior me est*: ergo &c.

Præterea. Quicquid est subiectum Deo Patri, est creatura: sed Dei Filius est subiectus Deo Patri, iuxta illud 1. Corin. 15. *Tunc & ipse Filius subiectus erit ei*, idest Patri, qui subiecit sibi omnia: ergo &c.

Præterea. Sic se habent actiones ad inuicem, sicut termini actionum. sed creatio est quædam actio Dei, cuius terminus est esse, iuxta illud 4. Prop. de causis: *Primum rerum creaturarum est esse*. cum ergo esse sit terminus creationis, quicquid habet esse ab aliquo, debet dici creatura, sed Filius habet esse à Patre: ergo &c.

Præterea. Probat Auicenna 6. cap. Met. suæ: *illud, quod est necesse esse, non habet esse*. sed Filius habet esse ab alio, quia

Auctor de caus. 4. pro.

Auic. 6. e. suz Met.

quia habet esse à Patre: ergo non est necesse esse, & per consequens est creatura.

Præterea. Omne, quod habet causam sui esse est creatura: sed Filius habet causam sui esse, quia Chrysostomus, & omnes Græci Doctores concedunt communiter Patrem esse causam Filij: ergo.

Præterea. Omne, quod gignitur, non semper est, quia si semper esset, frustra gigneretur, cum ad hoc gignatur ut sit: sed Filius à Patre gignitur: ergo &c.

Præterea. Omne, quod habet esse ab alio, de se non habet illud esse: sed hæc est conditio creaturæ, ut non habeat de se esse, sed ab alio: ergo Dei Filius, qui habet esse à Patre, est creatura.

IN CONTRARIUM est quòd nulla creatura est consubstantialis suo Creatori: sed Dei Filius est consubstantialis Patri, iuxta illud Ioan. 10. *Ego & Pater unum sumus*: ergo &c.

Præterea. Omnis creatura portatur per potentiam Creatoris: ille ergo qui omnia portat, à nullo portatur, & non est creatura, sed Dei Filius omnia portat, iuxta illud Heb. 1. *Portans omnia verbo virtutis sue*: ergo &c.

Præterea. Illud, per quod facta sunt omnia, non est factum, & non est creatura: sed Ioann. 1. dicitur de Verbo Dei: *Omnia per ipsum facta sunt*: ergo ipsum Verbum non est factum, & non est creatura.

RESOLVTIO.

Neque Dei Filium, neque aliam personam diuinam, absolutè loquendo, creaturam dici posse, duodecim efficacissimis rationibus egregiè comprobatur.

RESPONDEO dicendum, quòd tota causa, quare dubitatur, vel potest dubitari, Dei Filium, vel aliquam personam diuinam esse creaturam, est quia diuina persona, ut Filius producit ab alio, id est à Patre, quæ est alia persona à Filio, vel quia producit ab alijs, ut Spiritus Sanctus producit à Patre, & Filio, qui sunt personæ aliæ, & distinctæ ab ipso. Ostendemus ergo duodecim vijs, quòd productio diuinæ personæ, vel diuinarum personarum est longè differens, & alia à productione creaturæ, vel saltem puræ crea-

turæ. Ex quibus duodecim vijs poterunt sumi duodecim rationes, quòd nulla persona diuina, simpliciter loquendo, est creatura.

Prima via est. Quia persona diuina sic producta, est, quòd accipit à persona producente eandem substantiam, quam habet persona producens, & ideo vel persona diuina sic producit, ut sit consubstantialis personæ producenti, quantum ad Filium, qui est consubstantialis Patri: vel sic producit ut sit consubstantialis personis producentibus, quantum ad Spiritum Sanctum, qui est consubstantialis Patri, & Filio, à quibus producit. Sed nulla pura creatura est consubstantialis Deo, à quo producit, nec habet eandem substantiam cum Deo, à quo producit: esse ergo creaturam simpliciter, & absolutè loquendo, non potest competere alicui diuinæ personæ.

Secunda via ad hoc idem potest sumi ex ipso esse, quod habet diuina persona, dato quod sit ab alio, vel ab alijs producta: nam licet essentia creaturæ non sit suum esse, sed sit participans esse, & sit in ea compositio essentiae, & esse: essentia tamen diuina est suum esse, & non est participans esse, sed est omnia producens in esse, iuxta illud 4. de Angelica hierarchia: *Esse omnium est ipsa Diuinitas, quæ modum totius essentiae superat.* Persona ergo diuina producens aliam, vel personæ diuinæ producentes aliam, quia communicant ei suam essentiam, vel substantiam, oportet quòd communicent ei suum esse, cum idem sit ibi essentia, & esse. Cum ergo nulla pura creatura habet idem esse cum Deo suo Creatore, nulla persona diuina simpliciter, & absolutè loquendo, debet dici creatura. Sicut ergo prima ratio sumebat fulcimentum ex parte diuinæ substantiæ, quia ostendebat, quòd simpliciter, & absolutè loquendo, omnes diuinæ personæ erant sibi consubstantiales, ideo nulla talis persona, sic loquendo, debet dici creatura: atq; ita hæc secunda ratio sumit fulcimentum ex parte diuini esse, quia cum omnes diuinæ personæ habeant vnum, & idem esse, & hoc non possit competere alicui puræ creaturæ, ut, simpliciter loquendo, habeat idem esse cum Deo suo Creatore: ergo &c.

Tertia

Prima via ex identitate substantiæ productis, & producti.

Secunda via sumitur ex identitate ipsius esse productis & producti, quod inter Creatore, & creaturam esse non potest.

D. Dion. 4. de Ang. hierarch.

D. Chrys. & omnes Græci Doctores.

Io. c. 10.

Heb. c. 1.

Ioan. c. 1.

Ratio dubitandi.

Duodecim vijs, & rationibus ostenditur nullam personam esse creaturam simpliciter.

Tercia via
est ex con-
naturalita-
te desum-
pta.

D. Damasc.
lib. 1. c. 8.

Tercia via ad hoc idem sumi potest ex parte connaturalitatis: nam omnis persona diuina procedens ab alia persona diuina, vel ab alijs potest dici illius processio connaturalis, vel ex origine, sicut Filius procedit à Patre naturaliter, quia sic procedit à Patre, quod gignitur ab ipso, & generatio est opus naturæ, vt dicit Damascen. lib. 1. cap. 8. & Magister 1. sentent. vult, quòd Pater non est potens gignere, nisi natura. Ex ipsa ergo origine potest probari, quòd Filius est naturalis Patri, & habet eandem naturam cum Patre. Sed hæc connaturalitas non potest probari de Spiritu Sancto, ex ipsa processione, cum non procedat per modum naturæ, sed per modum voluntatis, quia procedit vt amor. Est ergo processio Spiritus Sancti à Patre, & Filio; modo conuerso, quo est processio Filij à Patre: nam Filius procedit à Patre natura, concomitante voluntate. Spiritus Sanctus è conuersò, procedit à Patre, & Filio voluntate, concomitante natura, vt pluries superius dictum est. Cum ergo omnes tres personæ diuinæ sint sibi connaturales, & habeant vnã, & eandem naturam diuinam; nulla persona diuina, simpliciter loquendo, potest dici creatura, quia nulli puræ creaturæ potest hoc competere, vt habeat eandem naturam cum Deo Creatore, & producente ipsam.

Quarta via
ex coeternitate diuinarum personarum.

Effer. c. 13.

Arist. 5. Me-
tap. cap. de
Perfecto.

Quarta via ad hoc idem potest sumi ex parte coeternitatis diuinarum personarum. Nam cum natura statim adipiscatur quod potest adipisci, vel statim consequatur, quod est apta nata consequi, nisi sit impedita, vel imperfecta; diuina natura, quæ impediri non potest, quia *in ditione eius cuncta sunt posita, & non est qui sua possit resistere potentia, & voluntati*, & non est aliquo modo imperfecta, quia in ea congregantur perfectiones omnium generum, vt vult Philosophus 5. Metaphys. capite de perfecto, vbi asserit: *In Deo congregantur perfectiones omnium generum*: quicquid ergo est connaturale Deo, est coeternum Deo. Nulla ergo persona diuina, absolutè loquendo, potest dici creatura. Cum omnes personæ diuinæ sint sibi inuicem connaturales, & coeternæ; aliter enim diuina natura esset diminuta, si posset impediri, vel esset imperfecta, si

non statim consequeretur, quòd esset apta nata consequi. Quod autem puer, cum habet esse, non statim potest generare, hoc est, quia natura illa est imperfecta, nam vnumquodque perfectum est, cum potest sibi simile generare: Sicut ergo omnes tres personæ diuinæ sunt sibi inuicem coeternæ, & coæquales, vt etiam in Symbolo dicitur, & nulla creatura sit coeterna Deo, nulla persona diuina simpliciter, & absolutè debet dici creatura.

Quinta via ad hoc idem sumitur ex parte principij productionis creaturæ, quia principium productionis cuiuslibet creaturæ est tota Trinitas, vt vult August. 5. de Trinit. cap. 13. vbi ait: *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnus Deus, & relatiuè ad creaturam vnum principium*. Sed nullius personæ diuinæ principium est tota Trinitas, quia principium Filij non est nisi persona Patris, principium autè Spiritus Sancti non est tota Trinitas, sed solum Pater, & Filius, qui vt vnum principium Spiritus Sancti spirant, & producunt Spiritum Sanctum. Nulla ergo persona diuina potest produci in esse à tota Trinitate, quia tunc illa persona diuina produceret seipsam in esse. Quod quantum ad generationem negat August. 1. de Trinit. cap. 1. vbi ait: *Si quis dicat Deum album, aut rubicundum errat, licet inueniantur hæc in corpore, si quis autem credat Deum obliuiscens, aut recordans errat, licet hæc inueniantur in animo: sed si quis credat Deum esse eius potentiam, vt seipsum gignat, eo plus errat, nulla enim omnino res est, quæ seipsum gignat, vt sic*. vnde Philosophus 2. de Anima vult, quòd *nihil seipsum generat, sed saluat*; & quod dictum est ex generatione, veritatem habet de omni productione, quia nulla omnino res est, quæ seipsum producat, vt fit. Per hanc ergo quintam viam habetur quinta differentia inter productionem cuiuslibet personæ diuinæ, & cuiuslibet creaturæ; quia nulla persona diuina est producta in esse à tota Trinitate, sed quælibet creatura est in esse producta à tota Trinitate. Ex hac ergo quinta via potest argui, quòd simpliciter, & absolutè loquendo, nulla persona diuina est creatura.

Sexta via ad hoc potest sumi ex ipsa factio-

Cur puerns
statim po-
test genera-
re.

Quinta via
ex parte
principij
creaturæ

D. P. Aug. 5.
de Trin. c.
13 tom. 3.

D. P. Aug. 1.
de Trin. c.
1. tom. 3.

Arist. 2. de
anima. t. c.
47.

factione . Nam de qualibet persona diuina dicitur , quòd non est facta , de qualibet creatura (largè loquendo de factione) potest concedi, quòd est facta. Nam super illo verbo Ioannis: *Omnia per ipsum facta sunt* : dicit quædam Glossa : *Omnia facta sunt per ipsum , idest per Verbum , siue sit ista factio in substantia , siue in aliqua proprietate* . Et quia omnis creatura , vel est substantia , vel est aliqua proprietas , idest accidens , iuxta illud Alpharabij in de ortu scientiarum , circa principium : *Scias nihil esse nisi substantiam , & accidens , & Creatorem substantia , & accidentis benedictum in secula* . Si ergo , largè loquendo de qualibet factione , quælibet creatura , tam substantia , quàm accidens , est facta , & nulla persona diuina est facta , quia de Patre dicitur : *à nullo est factus* : de Filio autem : *est à Patre non factus* : & de Spiritu Sancto dicitur : *Est à Patre , & Filio non factus* , simpliciter , & absolute loquendo , nulla persona diuina est creatura , cum largè loquendo de factione , de qualibet creatura possit concedi , quòd sit facta , de nulla autem persona diuina , etiam largè loquendo de factione , simpliciter , & absolute concedi valeat , quòd sit facta .

Septima autem via ad hoc idem potest sumi , non solùm ex ipsa factione , sed etiam ex ipsa creatione . Nam de qualibet persona diuina negatur , quòd sit facta , vel creata : vt patet ex Symbolo Athanasij : sed cum de qualibet creatura possit dici vtrunque , quòd sit facta , & creata , de nulla autem persona diuina potest dici aliquid illorum duorum , quòd sit facta , vel creata , aperte sequitur , quòd nulla persona diuina , simpliciter , & absolute loquendo , sit creatura .

Octaua via ad hoc idem potest sumi ex actione transeunte in aliam , vel in exteriorem substantiam , quia semper creatura sit ex actione transeunte in aliam , vel in exteriorem substantiam , sed nulla persona diuina producit ex actione sic transeunte : nam si Deus Pater nihil intelligeret nisi seipsum , produceret , & generaret Filium , & si Deus Pater , & Filius nihil vellent nisi suam bonitatem , producerent amorem , qui dicitur Spiritus Sanctus . Cum ergo intelligere , & velle , modo , quo dictum est , nõ sint actus transeun-

tes in exteriorem substantiam , erit hæc differentia inter producere aliquam creaturam , & aliquam personam diuinam , quia semper creatio terminatur ad aliquam exteriorem substantiam , quæ est creatura , sed generatio Filij terminatur ad personam Filij , qui non est exterior substantia à Patre , sed est eadem substantia cum Patre , & consubstantialis Patri , & productio Spiritus Sancti terminatur ad personam Spiritus Sancti , qui non est alterius substantiæ cum Patre , & Filio , sed est eiusdem substantiæ , & consubstantialis Patri , & Filio . Assignatæ autem sunt octo viæ , vel octo differentiæ inter productionem cuiuslibet personæ diuinæ , & productionem cuiuslibet creaturæ .

Et si obijciatur , quòd persona Patris , quæ est persona diuina , non est producta . Dicit debet , quòd ex hoc est altera differentia inter personam Patris , & quamlibet creaturam , quia persona Patris à nullo est producta , quælibet autem creatura est à tota Trinitate producta . Sed ijs octo vijs assignatis possunt addi tres viæ , ex parte prioritatis , vt sit prima differentia personæ diuinæ , & creaturæ ex prioritate naturæ , quia quælibet persona diuina est prior quilibet creatura natura . Secunda differentia sit ex parte prioritatis originis , quia quælibet persona diuina est prior quilibet creatura origine . Tertia differentia sit ex parte prioritatis durationis , quia quælibet persona diuina est prior duratione quilibet creatura . Si ergo istæ tres viæ addantur octo primis vijs , erunt 11. viæ , per quas possunt probari , quòd nulla persona diuina , simpliciter , & absolute loquendo est creatura .

Erit ergo nona via ad hoc probandum ex parte prioritatis secundum naturam , quia semper causa naturaliter , & secundum naturam est prior effectu suo . Cum ergo quælibet creatura sit effectus cuiuslibet personæ diuinæ , quia est effectus , & est causata à tota Trinitate ; ex ipsa prioritate naturali , siue ex ipsa prioritate naturæ possumus arguere , quòd simpliciter , & absolute loquendo , nulla persona diuina sit creatura , sed sit causa cuiuslibet creaturæ .

Decima autem via ad hoc idem potest sumi ex prioritate originis , nam cum quæ-

Secunda ex factione, quæ non competit personis diuinis, sed tantum creaturis .

Io. c. 1.

Alpharab. de ortu scientiarum.

D. Athan. in Symb.

Septimaviam est ex creatione .

Octava via est ex actione transeunte .

Obiectio

Solutio.

Nona via est ex prioritate naturæ .

Decimaviam est ex prioritate originis .

quælibet creatura trahat originem à causa sua, quælibet creatura cum sit creata à qualibet persona diuina, est posterior origine qualibet persona diuina.

Vndecima via ex prioritate tem. part.

Vndecima via ad hoc idem potest sumi ex prioritate durationis: nam cum æternitas sit duratio, quæ est prior quàm tempus, quælibet persona, quia est coæterna alijs duabus diuinis personis, simpliciter loquendo, & absolutè, non est creatura, sed est prior duratione, & æternitate quælibet creatura, quæ non est æterna, sed temporalis, & facta in tempore, idest in initio temporis, vel cum tempore, vel etiam facta in tempore, & post tempus, sicut quotidie creantur nouæ animæ, quarum creatio est in tempore, & præceditur à tempore.

Duodecima via ex pluralitate mensurarum.

Omnibus igitur his 11. vijs, per quarum quælibet potest probari, quòd nulla persona diuina, simpliciter, & absolutè loquendo, est creatura, potest superaddi duodecima via, sumpta ex parte pluralitatis mensurarum, quia quælibet creatura mensuratur pluribus mensuris. Nam, quia creatura mensuratur tempore, mensuratur pluribus mensuris, quia tempus est semper diuisibile in plura tempora, quorum vnum est præteritum, aliud est futurum. Etenim de tempore non est nisi instans, vel nunc temporis, quod non est tempus, sed initium temporis, quantum ad instans primum: vel continuatiuum temporis, quantum ad instans medium, vel terminus temporis, quantum ad instans vltimum. In omni enim tempore potest accipi instans, à quo incipit opus illud, vel instans medium, quod continuat tempus illud, vel instans vltimum, quod terminat tempus illud. Omnis ergo creatura temporalis mensuratur pluribus mensuris, quia mensura eius est tempus, cuius est semper aliqua pars præterita, & aliqua pars futura, loquendo de toto tempore, quod mensurat illam creaturam temporalem.

Omnis creatura temporalis mensuratur pluribus mensuris.

Obiectio.

Solutio.

Sed si dicatur, quòd creatura spiritualis non mensuratur pluribus mensuris, quia non mensuratur tempore. Respondetur, quòd creatura spiritualis mensuratur pluribus mensuris, quia quantum ad substantiam, vel quantum ad esse substantiale mensuratur quo, idest æternitate

A participata, quantum verò ad operationem mensuratur tempore. Sed quælibet persona diuina mensuratur vna simplici mensura, idest æternitate simpliciter, non æternitate participata.

Creatura spiritualis mensuratur quo quoad substantiam, quoad operationes mensuratur tempore.

Et hæc sit duodecima differentia inter quælibet personam diuinam, & quælibet puram creaturam, cum qua potest sumi duodecima via, vel duodecima ratio ad probandum, quòd nulla persona diuina simpliciter, & absolutè loquendo est creatura.

B RESP. AD ARGUMENTA.

Ad primum dicendum, quòd (vt communiter etiam soluitur) illa verba possunt intelligi de sapientia creata, idest de natura Angelica, quæ est ante secula temporaliter creata, etsi non duratione, ordine tamen dignitatis nature, quia est dignior omni natura temporali, vel omni natura corporali. Vel si volumus illam auctoritatem intelligere de Dei Filio, qui est Dei virtus, & sapientia, intelligetur de eo non absolutè, & simpliciter, sed quantum ad naturam assumptam, quæ si non fuit ante secula creata, fuit tamen ab æterno, & ante secula præuisa creari.

Allata auctoritas intelligi potest de natura Angelica, quæ ante tempus fuit à Deo per creationem producta. Vel de natura à Verbo assumpta, quæ non fuit ante secula producta, sed ante secula præuisa produci.

C Ad secundum dicendum, quòd minoratio non potest competere Filio secundum se, & quantum ad personam diuinam, secundum quam est æqualis Deo Patri, iuxta illud Apostoli ad Philipp. 2. *Non rapinam arbitratus est se esse æqualem Deo*, idest Deo Patri. Et per hoc potest patere solutio ad tertium de subiectione, quia quantum ad naturam assumptam potest dici minor Patre, & subiectus Patri.

Philip. c. 2.

Christus dicitur minor Patre, non quantum ad personam diuinam: sed quantum ad naturam assumptam.

D Ad quartum dicendum, quòd licet habere esse ab alio, sit commune Dei Filio, & creaturæ, aliter tamen est hoc in Dei Filio, & aliter in creatura, quia quælibet pura creatura habet esse ab alio, quia habet esse à tota Trinitate, sed Filius secundum se non habet esse ab alio, quia habeat esse à tota Trinitate, sed secundum quod huiusmodi habet esse à solo Patre. Item hoc modo, loquendo de Filio, sic habet esse à Patre, vt habeat vnum, & idem esse cum Patre, & Spiritu Sancto, iuxta illud Ioann. *Ego & Pater vnum sumus*, sed creatura sic habet esse à Deo,

Habere esse ab alio, stat dupliciter, vel esse idem, vel esse diuersum: primo modo procedunt personæ diuinae: secundo modo creatura à Deo.

Deo, quod non habet unum, & idem esse, nec unam, & eandem substantiam, cum Deo, ut in vijs superius tactis est diffusius declaratum.

Ad quintum dicendum, quod Filius non est ab alio, qui habeat aliud esse, quam ille, à quo est, sed habet unum, & idem esse cum Patre, à quo est. Dicitur ergo Auicennæ, quod illud, quod habet esse ab alio, non est necesse esse: intelligendum est, & habet veritatem de alio, quod non habet idem esse cum eo, à quo est, quod in Dei Filio non est.

Ad sextum dicendum, quod etsi concedamus Filium esse alium à Patre personaliter, non tamen concedimus Filium esse aliud à Patre substantialiter; & quia causa, propriè sumpta, est, ad cuius esse sequitur aliud, & ideo si Doctores Græci minus propriè concedunt unam personam diuinam esse causam alterius, Doctores tamen Latini hoc communiter negant, & benè: nam ratione originis concedunt Patrem esse principium Filij, sed non causam, ne videamur ponere Filium non consubstantiali Patri, & esse distinctum in substantia à Patre. Sic etiam ratione productionis, vel ratione spirationis concedimus Patrem, & Filium esse principium Spiritus Sancti, sed non causam, quia sicut Filius est consubstantialis Patri, sic Spiritus Sanctus est consubstantialis utrique.

Ad septimum dicendum, quod illud, quod gignitur non coæuum, vel coæternum gignenti, non semper est, sed quod gignitur coæuum, vel coæternum gignenti semper est, & quia Filius gignitur coæternus Patri, ideo semper est. Nam ponere aliquam rem æternam, vel alij coæternam, sicut Filius est æternus, & Patri coæternus, oportet talem rem semper esse; quia esse aliquam rem æternam, & non semper esse, est oppositum in adiecto.

Sed dices nunquid non fortitur aliquid Filius ex eo quod habet esse ab alio quia habet esse à Patre per generationem? Dici potest, quod hic fortitur Filius ex eo, quod habet esse à Patre, quod non est fontana Deitatis, sed est quedam pullulatio diuinæ naturæ, & hoc fortitur Pater ex eo, quod non habet esse ab alio, cum sit fontana Deitatis, ut supra patuit per Aug. super iij. Sent.

A Dionysium 2. de diuinis nominibus.

Ad octauum potest patere solutio per iam dicta; nam Filius sic habet esse ab alio, idest à Patre, ut habeat illud idem esse, & illud idem viuere, quod Pater habet; & ideo dicitur in Ioanne: *Sicut Pater habet vitam in semetipso, ita dedit Filio vitam habere in semetipso*, quia habet illud viuere, & illud esse, quod non est differens à sua essentia, & quod non potest non esse, sed est ipsum suum esse: & ideo dicit Hieronymus, & benè: *Nonstrum esse, ad diuinum esse comparatum, potius est non esse, quam esse*. Et Dominus Exodi 3. cum quæreret Moyfes, quodnam esset nomen ipsius, respondit: *Ego sum qui sum, sic dices filijs Israël, qui est, mittit me ad vos*. Filius enim, Deus propriè est, esse autem cuiuslibet creaturæ, magis est non esse, quam esse. Et ideo in Cantico illo: *Audite Cæli*: dicitur: *Videte, quod ego sum solus*: idest, ego solus sum, qui sum, & habeo propriè esse, & non sit alius Deus præter me. quia etsi Filius est à persona diuina, scilicet à Patre, & Spiritus Sanctus alia persona à Patre, & Filio, Filius tamen est vnus, & idem Deus cum Patre: & Spiritus Sanctus est vnus, & idem Deus cum Patre, & Filio, & per hæc potest patere solutio ad argumentum.

Vel si volumus, possumus respondere, ut respondent dicta communia. Nam cum dicitur, omne quod habet esse ab alio, de se non habet illud esse, debet addi ad hoc dictum: & potest intelligi non esse: & tunc verum diceret argumentum: Omne, quod habet esse ab alio, & potest intelligi non esse, de se non habet illud esse: quia posse intelligi non esse, est conditio creaturæ: sed Filius non potest intelligi non esse, quia habet illud idem esse, quod habet Pater, quod esse nequaquam potest intelligi non esse, & etiam quia Filius est sua filiatio, per quam refertur ad Patrem, à quo habet esse, propter quod non potest intelligi non esse, propter quod Filius subterfugit conditionem creaturæ, & absolutè loquendo non potest dici creatura.

Iuxta superiorum intelligitiam glossatur dicitur Auicennæ.

Doctores Græci concedentes unam personam diuinam esse causam alterius minus propriè loquuntur; Latini verò id negantes magis proprie loquuntur.

Illud, quod gignitur non coæternum gignenti non semper est: sed quod gignitur coæternum gignenti, semper est: hoc modo gignitur Dei Filius.

Obiectio.

Solutio.

Io. c. 6.

D. Hier.

Exod. c. 3.

Filius Dei habet esse ab alio, idest à Patre, sed est idem esse: creatura autè habet esse ab alio, sed non est idem esse.

Vel glossatur illa maior, cum additione, dicendo, omne, quod habet esse ab alio, & potest intelligi non esse, de se non habet illud esse: & sic tantum de creatura verificatur.

ARTIC. II.

*Vtrum hoc sit concedendum simpliciter,
Christus est creatura. Conclusio
est negativa.*

D. Thom. 3. p. q. 16. art. 8. Caiet. Silu. Medina. Cabr. Arg. 3. sent. d. 11. q. 1. art. 3. D. Bon. 3. sent. d. 11. art. 2. q. 1. Scotus in 3. d. 11. q. 1. Ricch. & Dur. ibid. Fauent. in 3. dist. 11. q. 1. disp. 24. Rag. ad 3. p. disp. 123. Vasquez ad 3. p. q. 16. art. 8. tom. 1. disput. 65. per totam. Aluar. ad 3. p. q. 16. disp. 70. Rada 3. p. cont. 8. art. 2.

SECUNDO quæritur, da to, quòd Dei Filius, absolute loquendo, non debeat dici creatura. Vtrum Christus, etiam absolute loquendo, sit creatura.

S. Ezo Papa

Et videtur, quòd sic. Quia S. Leo Papa ait de Christo: *Nova, & inaudita coniunctio, Deus, qui est, & erat, fit creatura*: ergo si Christus fit creatura, est etiam creatura absolute loquendo: sicut absolute loquendo, dicitur homo, quia fit homo, vel factus est homo.

D. Damasc. lib. 3. c. 32.

Præterea. Damascen. lib. 3. cap. 32. ait de hypostasi filij: *Ipsa una hypostasis, scilicet Filij, increata est Deitate, & creata humanitate*. Ergo, sicut absolute loquendo, Deus potest dici homo, ita absolute loquendo, potest dici creatura, cum hypostasis, Verbi Deitate dicatur increata, & humanitate creata, vel creatura.

Præterea. De quo absolute prædicatur inferius, prædicabitur absolute suum superius: cum ergo esse creaturam sit superius, & communius, quàm esse hominem, concluditur idem quod prius; dum enim absolute concedimus, Christum esse hominem, absolute poterit concedi, ipsum esse creaturam.

Præterea. Omne, quod est, vel est increatum, vel est creatum; si ergo Christus est homo, vel erit homo increatus, & æternus, vel erit homo creatus, & factus homo in tempore: sed non est homo increatus ab æterno: ergo est homo creatus in tempore: & si absolute loquendo, potest dici homo creatus in tempore: absolute loquendo, videtur, quòd Christus possit dici creatura.

A Præterea. Quod conuenit parti, absolute transfertur ad totum, vt totus homo dicitur crispus, quia habet crispum caput: sed natura humana est quasi pars personæ Filij compositæ, quia, vt ait Damascenus lib. 3. cap. 33. *Hypostasis Verbi ante incarnationem erat simplex, incarnata verò facta est composita ex Deitate, & carne*. Cum ergo caro, siue humana natura, absolute loquendo, possit dici creatura, Christus factus caro, quia *Verbum caro factum est*, vt dicitur Ioan.

D. Damasc. lib. 3. c. 32.

Io. c. 1.

B tura.

Præterea. Sicut repugnat nomen creaturæ Filio increato, ita repugnat temporaliter nasci Filio æternaliter nato: sed non obstante, quòd Christus Dei Filius est à Patre æternaliter natus, concedimus ipsum esse de Matre temporaliter natum; ergo ea ratione, qua concedimus ipsum natum temporaliter ex Matre, loquendo simpliciter, & absolute, pari ratione possumus concedere Christum esse creaturam, loquendo simpliciter, & absolute.

C IN CONTRARIUM est: quia simpliciter, & absolute creatura non potest prædicari de aliquo æterno: sed Christus importat suppositum æternum: ergo simpliciter, & absolute non potest dici de Christo, quòd sit creatura.

Præterea. Creatura in Christo non est nisi humana natura, quia sola humana natura in Christo est quid creatum. Cum ergo de Christo, simpliciter, & absolute loquendo, non possit dici, quòd sit sua humanitas, vel sua humana natura, non potest hoc modo dici, quòd sit creatura.

D Præterea. Omnis creatura rationalis terminatur per creationem, sed si Filius esset creatura, esset creatura rationalis, ergo Filius esset terminatus per creationem, quod falsum est, quia tunc posset dici filius adoptiuus.

RESOLVTIO.

Christus simpliciter, & absolutè loquendo, creatura dici non potest; tùm quia in eo est tantùm vna persona, quæ est diuina; tùm etiam quia supplet vices personæ creatæ, quòd sola persona diuina, facere potest: tùm denique quia nomine Christi significatur Deus, & homo, quòd creaturæ simpliciter nequit conuenire.

RESPONDEO dicendum, quòd triplici via possumus ostendere, Christum Dei Filium simpliciter, & absolutè loquendo, non esse creaturam. Quarum prima via sumitur ex eius personæ vnitate. Secunda ex eius personæ virtuositate. Tertia ex eo, quòd importatur per hoc nomen Christus, vel ex eo, quòd est de ratione Christi, vel significatione, & definitione Christi.

Prima via sic patet, nam sic Christus est vna persona, quæ habet duas naturas, humanam scilicet, & diuinam, propter quòd est simul Deus, & homo, Deus ratione Deitatis, homo ratione humanitatis assumptæ. Quòd ergo vna persona habeat in se duas naturas, quarum quælibet est apta nata constituere personam, & tamen non quælibet illarum duarum naturarum constituat personam, sed solùm vna illarum duarum naturarum, scilicet diuina, natura sit de constitutione illius personæ, natura autem humana non sit de constitutione illius personæ, sed sustentetur in esse personæ ab æterno constitutæ, & adueniat ei post esse completum, & in hoc habeat natura humana, quæ est substantia, quendam modum accidentis, quia iste est modus accidentis, vt non sit de constitutione suppositi, vel personæ: sed sustentetur in persona, vel supposito iam in esse constituto. Habere ergo has condiciones, quas habet illa vna persona Christi, quæ potest sic immutare naturam: vt substantia habeat modum accidentis; & natura, quæ est apta constituere personam non constituat personam, sed vergat in modum accidentis, quia sustentatur in persona iam in esse constituta: quas condiciones videmus in illa vna persona Christi: debemus concludere, quòd illa vna persona Christi est persona æterna, &

Aegid. super iij. Sent.

A verus Deus, non enim esset persona æterna, & verus Deus, si non posset sic immutare naturam, vt natura apta nata constituere suppositum, vel personam non constitueret personam, sed sustentaretur in persona iam in esse constituta, & adueniret illi personæ post esse completum.

Et ideo quando arguitur, quòd natura humana in Christo est accidens, quia omne quòd aduenit alicui post esse completum, est accidens: Respondetur ad hoc argumentum, quòd omne, quòd aduenit alicui post esse completum, debet dici accidens, nisi illud adueniens recipiatur in vnitate personæ cui aduenit. Propter quòd dicitur communiter, quòd hoc argumentum non concludit humanam naturam in Christo esse accidens, quia licet adueniat Verbo post esse completum, recipitur tamen in vnitate personæ Verbi.

Sed si ad hoc argumentum respondeatur, quòd, licet hoc non sit possibile personæ creatæ, quæ de se non potest immutare conditionem ipsius, est tamen hoc possibile ipsi personæ increatæ, & ipsi Deo, qui potest immutare conditionem, cuiuscunque naturæ creatæ, & potest facere, quòd vna natura creatæ, apta nata constituere personam, vel suppositum, adueniat personæ, vel supposito post esse completum, & in hoc habeat quendam modum accidentis. Propter quòd benè dictum est, quòd ex vnitate illius personæ Christi habentis in se sic duas naturas, & sic mutantis condiciones naturæ creatæ, arguere possumus, quòd illa persona simpliciter, & absolutè loquendo, non est creatura, & non est quid creatum, sed est persona diuina, & verus Deus; benè enim dictum est: *In hac Verbi copula, stupefcit omnis regula.* De hac autem vnitate personæ, sic habentis in se duas naturas, dicitur in Symbolo Athanasij: *Licet Deus sit, & homo, non duo tamen, sed vnus est Christus, vnus non confusione substantiæ; sed vnitate personæ.* Et subditur ibidem: *Nam sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus, & homo vnus est Christus.*

Et si subderetur negatio, & diceretur: Non sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus, & homo vnus est Christus; Verùm diceretur, & pluribus

Qq 2 modis

Quomodo natura humana in Christo habeat modum accidentis.

obiecto.

Solutio.

Alia solutio.

D. Athan. in Symb.

modis diceretur per negatiuam, quàm per affirmatiuam. In hac ergo prima via sumpta ex vnitatem personæ in duabus naturis, declarabimus ista duo, videlicet similitudinem affirmatiuam, *Sicut anima rationalis, & caro, &c.* & similitudinem negatiuam, videlicet, *Non sicut anima rationalis, & caro, &c.*

Similitudo affirmatiua D. Athan. declaratur.

Propter primum sciendum, quòd in similitudine affirmatiua dicta de Christo quantum ad animam rationalem, & carnem duo exprimentur, videlicet: *Licet Deus sit, & homo, non duo tamen, sed vnus est Christus, non confusione substantiæ, sed vnitatem personæ.* & postea sequitur: *Nam sicut anima rationalis, & caro, &c.* Duo enim sunt similia de anima rationali, & carne in vnitatem hominis, & de Deo, & homine in vnitatem Christi. Vnū est quantum ad naturam, quia est sine confusione substantiæ, & naturæ: sic enim anima rationalis, quæ est naturæ, & substantiæ spiritualis, & caro, quæ est naturæ, & substantiæ corporalis ita vniuntur simul, vt non sit ibi confusio substantiæ, vel naturæ, sed quod est spirituale, vt anima rationalis, manet spirituale, & quod est ibi carnale, vel corporale, vt caro, manet carnale, & corporale: Sic & in proposito, Deus, & homo vnus est Christus sine confusione substantiæ, quia quod est ibi humanæ naturæ, manet secundum humanam naturam, & quod est diuinæ naturæ, manet secundum diuinam naturam: erit ergo prima similitudo sine confusione substantiæ. Secunda autem similitudo est quantum ad vnitatem personæ: nam sicut anima rationalis, & caro vniuntur in vna persona hominis puri, sic Deitas, & humanitas vniuntur in vna persona Christi.

In similitudine assignata sunt duæ similitudines, sicut anima rationalis, & caro, &c. ita possunt ibi assignari tres dissimilitudines, vt dicatur, *Non sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus, & homo vnus est Christus.* Sit autem prima dissimilitudo quantum ad constitutionem personæ. Secunda dissimilitudo quantum ad constitutionem naturæ. Tertia dissimilitudo quantum ad vnitatem naturalem.

Prima dissimilitudo.

Sed licet assignatæ sint duæ similitudines, *Sicut anima rationalis, & caro, &c.* ita possunt ibi assignari tres dissimilitudines, vt dicatur, *Non sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus, & homo vnus est Christus.* Sit autem prima dissimilitudo quantum ad constitutionem personæ. Secunda dissimilitudo quantum ad constitutionem naturæ. Tertia dissimilitudo quantum ad vnitatem naturalem.

Prima dissimilitudo sic patet: nam ex anima rationali, & carne constituitur vna persona hominis, sed non sic ex Deitate, & hu-

manitate constituitur vna persona Christi: nam humanitas nihil facit ad constitutionem personæ Christi, quia humanitas assumpta à Verbo non constituit aliquam personam, sed substetatur in persona Verbi ab æterno in esse constituta: & hoc fortè fuit, quod duxit Hugonem in opinionem alienam, & extraneam, vt diceret, totam personalitatem hominis puri sumit ab anima: nam audiens ex Symbolo: *Sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus, & homo vnus est Christus,* credidit, quòd ista similitudo curreret cum pluribus pedibus quàm curreat; & quia videbat, quòd personalitas Christi non constituitur per humanitatem, sed per Deitatem cum proprietate filiali, quia Deitas, & proprietas filialis, siue filiatio constituunt personam Filij: ideo credidit, quòd tota personalitas hominis sumeretur ex anima, vt esset quasi omninò simile de anima rationali, & carne respectu puri hominis, sicut est de Deitate, & humanitate respectu personæ Christi. Sed sufficit, quòd ista similitudo currat cum duobus pedibus, vt sit sine confusione substantiæ, & cum vnitatem personæ. Non autem oportet, vt ista similitudo sit quantum ad constitutionem personæ, immò in hoc est dissimilitudo, quia tam anima rationalis, quàm caro faciunt ad constitutionem personæ puri hominis, sed non tam Deitas, quàm humanitas faciunt ad constitutionem personæ Christi: nam humanitas non facit ad constitutionem personæ Christi, siue personæ Verbi, sed substetatur in persona ab æterno in esse constituta.

Secunda dissimilitudo est non solum quantum ad constitutionem personæ, sed etiam quantum ad constitutionem naturæ, vt dicatur secundo modo: *Non sicut anima rationalis, & caro, &c.* nam ex anima rationali, & carne constituitur vna natura communis, & tertia, quæ dicitur humanitas, sed non sic Deus, & homo vnus est Christus, quòd ex Deitate, & humanitate constituitur vna natura communis, & tertia: & ideo dicit Damasc. lib. 3. c. 3. *In Domino nostro Iesu Christo non est communem speciem accipere.* Quod intelligendum est quantum ad Deitatem, & humanitatem, ex quibus duabus naturis nulla resultat natura communis & tertia: quia si vellemus hoc intelligere quantum ad animam rationalem, & carnem componen-

Quid nam traxit Hugonem in opinionem alienam, vt diceret totam personalitatem hominis puri sumi ab anima

Secunda dissimilitudo.

D. Damasc. lib. 3. c. 3.